

www.musavat.com

MUSAVAT

Novruz
bayramınız
mübarək!

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 20 mart-1 aprel 2025-ci il Cümə axşamı № 52 (8662) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

O saziş harada imzalanacaq - sərhəddə, Tiflisdə, yoxsa Moskvada?

Ermənistan gərginliyi tətikləyən mövqeyini davam etdirir

yazısı səh.7-də

Almaniya Prezidenti Azərbaycanca buna görə gəlir

yazısı səh.6-da

Ermənistanın ölkəmizə qarşı Venesiya Komissiyası "tələsi"

yazısı səh.9-da

Ukraynaya sürpriz hazırlanır - Kiyev razılıq verməsə...

yazısı səh.5-də

USAİD-lə bağlı Bakıda gedən istintaq - yeni gəlişmə

yazısı səh.12-də

Qızılın qiyməti əlçatmaz oldu - Azərbaycan bazarına təsiri

yazısı səh.13-də

Nikah müqaviləsi məcburi olsunmu? - iki baxış

yazısı səh.14-də

Güneydə Novruz bayramı: kürdlərə izn verildi, türklərə isə...

yazısı səh.13-də

Şlaqbaumlu şəhər: bəzi sakinlər öz həyətlərini qapalı obyektə döndəriblər

yazısı səh.15-də

Ramazan ayının 20-ci günü

İftar 19.07. İmsak 05.16-dək (Bakı)

20-ci günün duası: "İlahi, bu gün mənim üçün behişt qapılarını aç və cəhənnəm qapılarını bağla! Belə bir gündə məni Quran oxumağa müvəffəq et! Ey möminlərin qəlbine aramlıq bəxş edən Allah!"

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

Bu gün 2-ci Qədr gecəsidir.

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

İRƏVANDAN BOYUNU AŞAN İDDİA - BAKIDAN ŞİLLƏ KİMİ CAVAB

Erməni spikerdən populist bəyanat; onun yalanını belə çıxardılar; danışıklarda dikte edən tərəf Azərbaycandır!..

yazısı səh.8-də

SOS! Boşanma dünya trendinə gevrilir - Azərbaycanda isə...

Ayrılığın on üç əsas səbəbi; sosioloq:
"Qadının hüquq və azadlığı boşanma
hüququ ilə ölçülə bilməz..."

yazısı səh.15-də

Ceyhun Məmmədov:
"Milli bayramların avropasayağı qeyd olunması kökündən yanlışdır"

yazısı səh.11-də

Ərdoğan Trampa bu tarixdə görüşəcək - masadakı Azərbaycan məsələsi

yazısı səh.6-da

Məleykə Abbaszadə yazıçıları imtahana çəkir - məşhurlardan sərt reaksiyalar

yazısı səh.12-də

Prezident Sahibə Qafarovaya “Şərəf” ordeni təqdim etdi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 19-da Sahibə Qafarovanı qəbul edib və ona “Şərəf” ordenini təqdim edib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Prezidentin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb.

Hikmət Hacıyev İsveçli analitiklərlə görüşdü

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin rəhbəri Hikmət Hacıyev İsveçin analitik nümayəndə heyətini qəbul edib. Bu barədə İsveçin Azərbaycanlı səfirliyi məlumat yayıb. Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyev, Stokholm Şərqi Avropa Araşdırmaları Mərkəzinin (SCEEUS) analitikləri Hüqo von Essen və Yakob Hedenskoq ilə Ermənistanla əlaqələrin normallaşması və regional məsələlər barədə danışıqlar aparıb.

QMİ Həccə getmək istəyənlərə çağırış etdi

“Vətəndaşlar bayram günlərində sənəd təqdim etmək üçün gələ bilərlər. Vaxt darlığını nəzərə alaraq, Həccə getmək niyyətində olan vətəndaşlardan xahiş edirik ki, sənədlərini təqdim etsinlər”.

Bunu APA-ya açıqlamasında Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Xarici Əlaqələr şöbəsinin müdiri, Həcc elektron sistemin rəhbəri Vüsal Cahangiri deyib. O bildirib ki, vətəndaşlar sənəd qəbulu üçün 24-28 mart tarixlərində müraciət edə bilərlər.

Qeyd edək ki, bir nəfər üçün ziyarət paketinin qiyməti 5950 ABŞ dolları təşkil edir. Ziyarət vahid formada təşkil olunacaq və hava nəqliyyatı ilə həyata keçiriləcək.

Tələb olunan sənədlər:

1. Ümumvətəndaş pasportu (ən azı 1 il vaxtı olmalıdır);
2. Şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti;
3. 5 sm + 5 sm ölçüdə 2 ədəd ağ fonda çəkilmiş rəngli fotosəkil (qadınlar tünd hicabda);
4. Sağlamlıq haqqında arayış.

Bakıda 6 uşaq tonqala düşüb

Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Mərkəzinə Xətai, Binəqədi, Suraxanı, Sabunçu və Qaradağ rayonlarının ərazisindən tonqalda xəsarət alma ilə bağlı 6 müraciət daxil olub. Bu barədə TƏBİB-dən bildirilib. Qeyd edilib ki, çağırış ünvanlarına dərhal təcili tibbi yardım briqadaları cəlb olunub:

“Xəsarət alan 8 yaşlı (qadın cinsli) azyaşlı hər iki qolun və qarın nahiyəsinin termiki yanıq diaqnozu ilə Nərimanov Tibb Mərkəzinin nəzdindəki Yanıq Mərkəzinə hospitalizasiya olunub. Digər xəsarət alan 5, 6 və 11 yaşlı (kişi cinsli) azyaşlılara isə bədən müxtəlif nahiyələrinin yüngül termiki yanıq diaqnozu ilə yerində tibbi xidmət göstərilib. 2 azyaşlının isə tibbi xidmətdən imtinası qeydə alınıb”.

Xətəidə 28 kq narkotik aşkarlandı

Xətai rayonunda 28 kiloqram narkotik vasitə aşkarlandı. Bu haqda DİN-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, Xətai Rayon Polis İdarəsinin (RPI) Narkotiklərlə Mübarizə Bölməsinin (NMB) əməkdaşlarının həyata keçirdikləri tədbir zamanı paytaxt sakini 35 yaşlı Orxan Bayramlı və 31 yaşlı Fuad Əliyev narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə təşkil etdikləri üçün saxlanılıblar. Onlardan ümumilikdə 17 kiloqram heroin və marixuana aşkarlandı. Saxlanılan şəxslər narkotik vasitələri sifariş əsasında satış məqsədi ilə deyiləcək ünvana çatdırılmalı imişlər.

Faktlarla bağlı araşdırmalar davam etdirilir. Qeyd edilib ki, cari ilin əvvəlindən Xətai rayonunda narkotiklərə qarşı həyata keçirilən əməliyyatlar zamanı ümumilikdə 61 fakt aşkarlandı. Qanunsuz dövriyyədən 28 kiloqram müxtəlif xassəli narkotik vasitə 553 ədəd preqabalin, 147 ədəd metadon, 107 ədəd tramadol həbi, 1 ədəd “Makarov” tapançası və 8 ədəd patron çıxarıldı.

Bayrama görə pensiyalar və sosial müavinətlər tam ödənilib

Novruz və Ramazan bayramları ilə əlaqədar mart ayının bütün sosial ödənişləri qrafikdən əvvəl ödənilməklə yekunlaşdırılıb. Bu barədə Dövlət Sosial Müdafiə Fondu məlumat yayıb. Bildirilib ki, bu

gün bölgələr üzrə, habelə güzəştli şərtlərlə pensiya hüququna malik şəxslərin pensiyaları, eləcə də müavinət, təqaüd və ünvanlı dövlət sosial yardımların ödənişi tam başa çatdırılıb. Bundan əvvəl isə martın 7-də Bakı, Sumqayıt şəhər-

ləri, eləcə də Abşeron rayonunda yaşayan pensiyaçıların pensiyaları ödənilib. Beləliklə, bu ay üzrə bütün pensiya, müavinət, təqaüd və ünvanlı dövlət sosial yardımlarının ödənişi qrafikdən əvvəl yekunlaşdırılıb.

DYP sürücülərə müraciət etdi

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi bayram günləri ilə bağlı hərəkət iştirakçılarına müraciət edib. Bu barədə Musavat.com-a İdarədən məlumat verilib. Müraciətdə yollarda hərəkət intensivliyinin artacağı nəzərə alınaraq, sürücülərə sürət həddinə əməl etməyin, ötmə və manevr etmə qaydalarına riayət etməyin, yorğun və yuxusuz halda sükan arxasına əyləşməməyin, həmçinin sərnişinlərin təhlükəsizliyini tam təmin etməyin vacibliyi bir daha xatırladılıb. Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi sürücüləri və bütün yol hərəkəti iştirakçılarını diqqətli olmağa, qaydalara ciddi riayət etməyə və bayram sevincini təhlükəyə atmamağa çağırır.

İran əxlaq polisini ləğv edir

İran hökuməti əxlaq polisinin fəaliyyətini ləğv etməyi nəzərdə tutur. Bunu İran parlamentinin sədri Məhəmməd Baqir Qalibaf sosial şəbəkə hesabında yazıb. Həmçinin sədr bildirib ki, “məcburi hicab” haqqında qanuna dəyişiklik ediləcək.

Suqovuşana 180 ailə köçəcək

Suqovuşan kəndində 2,3 hektar sahədə yaradılan kompleks 5 mərtəbəli olmaqla, 5 yaşayış binasından ibarətdir. Bu binalarda, ümumilikdə bir, iki, üç və dördotaqlı 190 mənzil var. Bunu AzərTac-a Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpə, Tikinti və İdarəetmə Xidməti publik hüquqi şəxsin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Afət Telmanqızı deyib.

A.Telmanqızı bildirib ki, Suqovuşan kəndinə ilk köç prosesi 20 ailəni əhatə edib. Bu proses mərhələli şəkildə aparılacaq və kənd sakinləri doğma yurdlarında firavan yaşayacaqlar. Kəndə köçlə bağlı, ümumilikdə, 180 ailə (591 nəfər) siyahıya alınıb.

Kənddə yararsız vəziyyətdə olan 144 şagird yerlik tam orta məktəbin binasında da əsaslı təmir işləri aparılıb. Bundan əlavə, ümumi gücü 7,8 meqavat olan “Suqovuşan-1” və “Suqovuşan-2” kiçik su elektrik stansiyaları yenidənqurmadan sonra istifadəyə verilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva martın 18-də Ağdərə rayonunun Suqovuşan kəndində inşa olunan yaşayış kompleksinin istifadəyə verilməsi mərasimində iştirak edib, yeni mənzillərə köçən sakinlərə evlərin açarlarını təqdim ediblər.

Yasamalda 72 yaşlı şəxsə qarşı quldurluq edilib

Yasamal rayonunda quldurluqda şübhəli bilinən şəxs saxlanılıb. Musavat.com DİN-ə istinadən xəbər verir ki, Yasamal rayonu ərazisində yerləşən evlərdən birinin qarşısında naməlum şəxsin 72 yaşlı bir nəfərə fiziki zor tətbiq etməklə 800 manat dəyərində mobil telefonunu və qol saatını talaması barədə polisə məlumat daxil olub. Yasamal Rayon Polis İdarəsinin 26-cı Polis Bölməsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə quldurluq əməlini törətməkdə şübhəli bilinən, əvvəllər məhkum olunmuş 35 yaşlı A.Babayev müəyyən olunaraq saxlanılıb. Araşdırma aparılır.

Cinayətdə şübhəli bilinən 51 nəfər saxlanıldı

Martın 18-də ölkə ərazisində qeydə alınan 46, əvvəlki dövrlərdən bağlı qalan 10 cinayətin açılması polis əməkdaşları tərəfindən təmin olunub. DİN-in Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata görə, axtarışda olduğuna görə ümumilikdə 129, o cümlədən borclu şəxs qismində axtarışda olan 94 nəfər saxlanılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib. Narkotiklərlə əlaqəli 30, qanunsuz saxlanılan silah-sursatın götürülməsi və aşkarlanması ilə bağlı 15 fakt müəyyən edilib. Cinayət törətməkdə şübhəli bilinən 51 nəfər saxlanılıb.

Gəncədə döyülən sürücü üç nəfəri vurdu

Gəncədə 3 nəfər maşını sürətlə sürən sürücünü döyüb. APA-nın yerli bürosu xəbər verir ki, hadisə şəhərin Tağı Arani küçəsində qeydə alınıb. Belə ki, sürücü küçədən sürətlə keçdiyi üçün 3 nəfər onu döyüb. Bundan sonra sürücü avtomobili onların üzərinə sürərək vurub. Daha sonra sürücü və zərərçəkənlər müxtəlif bədən xəsarətləri ilə Gəncə şəhərində yerləşən xəstəxanalara yerləşdiriliblər. Onlara yardım edilib, vəziyyətlərinin normal olduğu bildirilir. Xəsarət alanlar 1979-cu il təvəllüdlü M.Qəhrəmanov, 1996-cı il təvəllüdlü E.Əkbərov, 2007-ci il təvəllüdlü N.Vərdiyev və 2006-cı il təvəllüdlü M.Fətullayevdir. Hazırda faktla bağlı araşdırma aparılır.

Bərdədə gənc qadın intihar etdi

Bərdədə qadın su kanalında batıb. Teleqraf-ın yerli bürosunun xəbərinə görə, hadisə Yuxarı Qarabağ kanalının Bərdə rayonunun ərazisindən keçən hissəsində baş verib. İlk məlumata görə, gənc qadın intihar məqsədilə özünü kanala atıb. Hadisə yerinə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin dalgıç axtarış qrupu cəlb olunub. Qadının axtarışları davam edir.

Bu gündən 12 günlük tətıl başlayır

Bu gündən Azərbaycanda Novruz və Ramazan bayramları ilə əlaqədar 12 günlük tətıl başlayır. Musavat.com xəbər verir ki, Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən iş və istirahət günlərinin ardıcılığını təmin etmək məqsədilə 2025-ci il 27 və 28 mart iş günləri ilə müvafiq olaraq 10 mart və 1 aprel istirahət günlərinin yerləri dəyişdirilib. 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü Azərbaycan qeyri-iş günü idi. Həmin gün şənbəyə düşdüyünə görə qeyri-iş günü avtomatik martın 10-na düşürdü. Sözügedən qərarla martın 10-u və aprel 1-i iş günü hesab edilib.

Bununla 27 və 28 mart tarixləri qeyri-iş günləri olacaq. 29-30 mart tarixləri isə şənbə və bazar günlərinə düşür. Martın 30-31-də isə Azərbaycanda Ramazan bayramı qeyd olunacaq. Beləliklə, Novruz və Ramazan bayramları ilə bağlı tətıl 12 gün davam edəcək. Yeni 20-31 mart tarixlərində Azərbaycanda iş günü olmayacaq.

Əkrəm İmamoğlu uzun müddət Azərbaycan mediasının diqqətində olmayıb, tanınmayıb. Yəqin ki, Türkiyədə də ciddi siyasi fiqur kimi adından söz etdirməsi 2019-cu ilin martından başlayıb. İmamoğlunun o zamankı seçkiqabağı çıxışları tezliklə Azərbaycanın siyasətlə maraqlanan kəsiminin diqqətini özünə çəkdi. İndinin özündə də “yaxşı siyasətçidir” deyənlər də var, “yaxşı nətiqdər, amma iş bacarmır” qiymətini verənlər də...

Həmin mart seçkilərində İstanbul Böyük Şəhər Bələdiyyəsinə CHP-nin namizədi olaraq başqan seçilməsinin əsas səbəbi bu idi ki, AKP gənc, enerjili və ambisiyalı bir namizədin qarşısına yorğun və yaşlı Binəli Yıldırım çıxarmışdı. İmamoğlu bələdiyyə işində təsadüfi adam deyildi, bundan əvvəl İstanbulun Bəylükdüzündə təcrübə qazanmışdı. Bəlli əngəllər oldu, amma təkrar səsvermədə “seçkinin mağduru” hesab olunan İmamoğlu bu dəfə daha çox səs qazandı, gec də olsa məzbatasını (bələdiyyə başqanı vəsiqəsini) aldı, vəzifəsinə başladı.

Bələdiyyə başqanı olan da onun haqda yazmışam. Şəxsi qənaətimə görə, İmamoğlu İstanbul bələdiyyəsində siyasi lider kimi əvvəlki cəlbəciliyini itirdi, bir az da məmur qılfına uyğunlaşdı. İmamoğlunun bələdiyyə sədri kimi İstanbulda fəvqəladə işlər görmədiyi də deyilir. Amma onun rüşvət almağına o vaxt da inanmırdım, indi də bunu gerçək hesab etmirəm.

“Zibili sürə bilmirsənsə, sürmə” - qazi ondan yol istəyən sürücünü döydü, bu cəzanı aldı

Sürücülər arasında yol verməmək üstündə başlayan mübahisə ağır cinayətlə nəticələnib. Sürücülərdən biri digərinə ağır xəsarət yetirib.

Musavat.com-un xəbərinə görə, hadisə İmişlidə baş verib.

Elxan M. idarə etdiyi avtomobillə Araz Mehdiyevin idarə etdiyi avtomobilin arxasında hərəkətdə olub.

Elxan yol istəmək məqsədilə bir neçə dəfə yaxın-uzaq işıqlarını yandırıb. Araz isə ona yol verməyib. Bir neçə dəqiqə sonra onlar maşınları yol kənarında saxlayaraq mübahisə ediblər. Mübahisə zamanı Araz əvvəlcə kəllə ilə Elxanın sifətinə vurub. Sonra da təpiklə başına iki zərbə vuraraq ona ağır xəsarət yetirib.

Araz dindirilən zaman deyib ki, maşını yüklü olduğuna görə Elxana yol verə bilməyib. Elxan da “zibili sürə bilmirsənsə, sürmə” deyərək onunla mübahisə edib. O, Elxanı vurduğuna görə peşman olduğunu, müharibədən sonra atdığı dərmanların təsirindən əsəblərini cilovlaya bilmədiyini deyib. Əlavə edib ki, Elxana dəymiş zərəri ödəyib, onunla barışıq əldə edib.

Araz Mehdiyev İkinci Qarabağ müharibəsi iştirakçısıdır. O, xidmətlərinə görə “Cəsur döyüşçü”, “Cəbrayılın azad olunmasına görə”, “Füzulinin azad olunmasına görə”, “Xocavəndin azad olunmasına görə”, “Şuşanın azad olunmasına görə” və “Vətən müharibəsi iştirakçısı” medalları ilə təltif olunub.

Məhkəmə tərəflərin barışmasını, Araz Mehdiyevin qazi olmasını nəzərə alıb. Hökmə əsasən, A. Mehdiyev törətdiyi əmələ görə 3 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Onun cəzası şərti hesab edilib. Barəsində polis nəzarətinə verilmə qətimkan tədbiri seçilib.

İ. MURADOV,
Musavat.com

Ona görə yox ki, İmamoğlunun “imam övladı” və ya kristal məmur olduğuna inanıram. Ona görə inanmıram ki, əvvəla, başının üstündə AKP-ni təmsil edən

vergi müfəttişinin, hətta MİT-in nəzarəti var. Ən əsası isə Ərdoğan kimi siyasi rəqibin varsa, məntiqə rüşvət ala bilməzsən, ya da bu sənin siyasətçi kimi so-

tə ki, diqqəti hakimiyyətin əsas alternativini olmasına yönəldəcəkdi. Onun həbsindən sonra aksiyaların 4 gün müddətinə qadağan edilməsi gərginliyin qarşısını ancaq müvəqqəti əngəlləyə bilər. İmamoğlunun ətrafında baş verənlər və nəhayətdə həbsinin yanlış qərar olduğunu demək mümkündür. Çünki yuxarıda da dediyimiz kimi, həbsin yaradacağı “mağduriyyət”

İmamoğlunun Çakıra “çevrilməsi”...

Hakimiyyətlər gəldi-gedərdir, daimi olan dövlətdir, Türkiyənin isə indi daxilə daha güclü və stabil olmasına ehtiyac var

İstanbul valiliyi, bələdiyyə məclisində hakim partiyanın təmsilçiliyi var. Ən əsas müxalifət təmsilçisi kimi 15 milyonluq şəhərin rəhbərlərindən biri kimi üzərində daıma polisin, prokurorun,

nun olar.

Əlbəttə, bələdiyyə böyük strukturdur, adamı ləkəyə də bilirlər, adından rüşvət tələb edən də, toplanan da tapılar. Ona görə bu gün şəhər keçirilən əməliyyatlarda İmamoğlu daxil 100-dək bələdiyyə yetkilisi saxlanılıb. Amma rüşvətlə bağlı tutarlı fakt olsaydı, onu çoxdan həbs etməli idilər. İmamoğlu bələdiyyə başqanı olduğu 6 il yarım Ərdoğanla məsafəli davrandı, nə prezident, nə bələdiyyə başqanı bir-birlərini öydü, nə təriflədi, imkan düşəndə isə həmişə qarşılıqlı tənqidlər etdilər.

İmamoğlunun CHP-nin prezidentliyə namizədi kimi müəyyənləşməsində fəal təbliğata başlaması hakimiyyətdə narahatlıq yaratmışdı. Onun 2023-dəki prezident seçkisində müxalifətin vahid namizədi olması çox dartsıldı. İmamoğlu isə şansını 2027-ci ildə olası seçkilərə saxladı.

Son çıxışlarında başının üzərindəki “qara buludlar”ın sıxlaşdığını fərqləndirən idi, həbs təhlükəsinin onu qorxutmadığını deyirdi. İstanbul Universitetinə vaxtilə Kiprdə oxuduğu zaman qanunsuz köçürülməsi olayının araşdırılmasının nəticəsi olaraq əvvəl diplomunun ləğvi, səhəri gün isə korrupsiya və kürd terror təşkilatlarına dəstək verməkdə ittiham olunaraq həbsi, əlbə-

(zərərçəkən) İmamoğlunun lehinə işləyə bilər. Bunu kim unutsa da, hakimiyyətə gəlməsini əngəlləmək üçün vaxtilə qanunsuz həbs edilən Ərdoğan yaxşı bilir...

Son bələdiyyə seçkilərində İmamoğlunun bələdiyyə başqanı kreslosunu saxlayacağına çoxları inanmırdı, amma o, bu dəfə də AKP-nin daha gənc və şəhər təsərrüfatını yaxşı bilən namizədinə üstələdi. Bunun özü də İmamoğlunun növbəti testi idi.

İmamoğlunu yazılarımın birində “Qurdlar Vadisi”nin baş qəhrəmanı, “İstanbul səfiri” Çakırla qarşılaşdırmışdım, Əkrəm rəisin Süleyman olmadığını yazmışdım. İndi iqtidar özü İmamoğlunu “hakimiyyətə gəlməsini” əngəlləmək üçün həbsə atdıkları Çakıra bənzətdi. (Kafkanın “Çevrilmə”sinə aiddiyyəti yoxdur).

...Türkiyə bizim canımız, ikinci vətənimizdir. Ərdoğan son seçkidə vəfa borcumuzu verdik, Qarabağ, Azərbaycan üçün etdiyi fədakarlığı unutmadıq, unutmarıq. Canımız yənnə, orada baş verənlərə diqqət də ayırmaz, narahat olmazdıq. Hakimiyyətlər gəldi-gedərdir, daimi olan dövlətdir. Türkiyənin isə dünyanın indiki dəyişən və gərgin dövrlərində daxilə daha güclü və stabil olmasına ehtiyac var...

Nazim SABİROĞLU

Türkiyə ədliyyə naziri İmamoğlunun həbsindən danışdı

Türkiyə ədliyyə naziri Yılmaz Tunç İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyə Başçısı Əkrəm İmamoğlu da daxil olmaqla, 106 nəfər haqqında gözaltı qərarı verildiyini açıqlayıb.

Musavat.com bildirir ki, nazirin sözlərinə görə, İstanbul Baş Prokurorluğunun apardığı istintaq çərçivəsində MASAK (Maliyyə Cinayətləri Araşdırma Şurası) hesabatları, vergi ekspertlərinin təhlilləri, şahid ifadələri və digər dəlillər mövcuddur.

Yılmaz Tunç ictimaiyyətə çağırış edərək, sorğu-sual və məhkəmə prosesləri ilə bağlı dezinformasiyaların yayılmasının qəbul edilməz olduğunu bildirib.

“Məhkəmə sistemine hücum etmək, hakim və prokurorları təhdid etmək hüquqi dövlət prinsiplərinə ziddir”, - deyərək vurğulayıb. O əlavə edib ki, məhkəmənin prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanla əlaqələndirilməsi isə “hədsizlik”dir.

Nazir bildirib ki, Türkiyə məhkəmələri müstəqil və obyektiv şəkildə qərarlar verir və istintaqın yekununda bütün faktlar ictimaiyyətə açıq şəkildə təqdim ediləcək.

Musavat.com

“Amin Mərdəkanski”nin ölüm işində hökm oxundu - qan davasında barışıq oldu

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Leyla Məmmədova-Əsgərovanın sədrliyi ilə Ruhulla Abdullazadənin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Ruhulla Abdullazadə kriminal aləmdə “Amin Mərdəkanski” ləqəbi ilə tanınan Amin Xudaverdiyevi öldürməkdə ittiham olunub.

İttihama görə, 1972-ci il təvəllüdlü Amin Xudaverdiyev Mərdəkanda “Qazilər” çimərliyində başından ov tüfəngi ilə vurularaq öldürülüb. Ruhulla Abdullazadə qətl qisas məqsədilə törədib.

Ruhulla Abdullazadə barəsində Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə ittiham elan edilib.

O, qətl atasının ölümünün qisasını almaq üçün törətdiyini deyib. Belə ki, onun atası Cavanşir Abdullayev 2023-cü ilin noyabrın 1-də Xəzər rayonu, Şağan qəsəbəsi ərazisində Pərviz Xudaverdiyev və əmisi oğlu Seymur Xudaverdiyev tərəfindən qətlə yetirilib.

Qətlərin baş verməsinə səbəb pozulan nikah və tərəflər arasında başlayan mübahisələr olub. Belə ki, qətlə yetirilən Cavanşir Abdullayev və “Amin Mərdəkanski” quda olublar.

“Amin Mərdəkanski”nin qızı ilə Ruhulla ailə həyatı qurub, sonradan boşanıblar. Tərəflər arasındakı münasibətlər buna görə korlanıb.

Bu münasibətlərin pozulması nəticəsində Xudaverdiyevlər Cavanşir Abdullayevi öldürüb. Ruhulla da atasının qisasını almaq üçün “Amin Mərdəkanski”ni öldürüb.

Ruhulla ifadəsində qətl qisas məqsədilə törətdiyini deyib. Bildirib ki, atasının ölümündən sonra utandığından cəmiyyət arasına çıxma bilmirmiş, məclislərdə iştirak etməkdən utanmış.

Mərhumun qardaşı, hüquqi varisi dindirilən zaman hər iki qətl hadisəsinin səbəbinin pozulmuş nikah olduğunu deyib.

Məhkəmə araşdırması zamanı tərəflər arasında barışıq əldə edilib. Hökmə əsasən, Ruhulla Abdullazadə 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, “Amin Mərdəkanski” Rövşən Cəniyevin tərəfdarları sırasında yer alıb.

İlkin MURADOV,
Musavat.com

Rahib Məmmədov niyə həbs edilib? - Vəzifəli şəxslərlə münasibətlər...

Özünü Müdafiə Nazirliyinin Baş Klinik Hospitalında işləyən həkim kimi təqdim edən Rahib Məmmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması başa çatıb. R.Məmmədov ayrı-ayrı kinikalarda terapevt-pulmonoloq kimi çalışıb.

Musavat.com xəbər verir ki, R.Məmmədov 3 nəfərə qarşı dələduzluq etməkdə ittiham olunur.

İttiham görə, o, bir nəfərdən oğluna əlillik dərəcəsi düzəltmək adı ilə 7000 manat, başqa bir şəxsdən isə təqaüdünü bərpa edəcəyi adı ilə 3500 manat alıb. Üçüncü epizodda isə həbsdə olan Pərviz Abdullayevi azadlığa çıxarcasına vəd edərək onun ailəsindən 28 min manat pul alıb.

Rahib Məmmədov dindirilən zaman deyib ki, Fatma Abbasovadan oğlunun əlillik dərəcəsinə düzəldəcəyi adı ilə 6500 manat alıb. Onun sözlərinə görə iş alınmadığı üçün pulu Fatma Abbasovanın kürekəsinə qaytarıb.

Rahib Məmmədov əlavə edib ki, ikinci epizodda 3500 manat pul alması ilə bağlı deyilənlərlə razılaşmışdır. Çünki həmin pulu borc alıb.

O, Pərviz Abdullayevi həbsdən çıxarmaq adı ilə 28 min manat almadığını da qeyd edib.

Zərərçəkmiş Fatma Abbasova deyib ki, Rahib Məmmədovu Müdafiə Nazirliyinin Baş Klinik Hospitalına gəlib-gələrkən tanıyıb: "Oğlum müharibə veteranıdır, amma qazi deyil. Rahib demişdi ki, oğluma prezident təqaüdü düzəldəcək. Aldığı puldan cəmi 1300 manat qaytarıb. Qalanı qaytarılmayıb".

Digər zərərçəkmiş şəxslər də pullarını geri ala bilmədiklərini deyiblər. Bildiriblər ki, Rahib özünü vəzifəli şəxslərlə yaxın münasibətləri, əlaqələri olan şəxs kimi təqdim edib.

Məhkəmə Rahib Məmmədovu törətdiyi əməllərdə təqsirli bilərək barəsində azadlıqdan məhrum etmə ilə bağlı olan cəza çıxarıb. Hökmə əsasən R.Məmmədov 2 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

■ **i.MURADOV,**
Musavat.com

"İdman karyeramı bitirəndən 4-5 yerdə işləyirəm" - Fəridə Əzizova

Xəbər verdiyimiz kimi, Milli Olimpiya Komitəsinin Atletlər Komissiyasının yeni tərkibi müəyyənləşib. Rüstəm Orucov (cüdo) komissiyanın sədri, Fəridə Əzizova (taekvondo) sədr müavini seçilib.

Yeni təyinatı ilə bağlı Musavat.com-a danışan F.Əzizova bildirib ki, hazırda 4-5 yerdə çalışır və bu, ona çətin deyil:

"Mən 4 ildir ki, Atletlər Komissiyasında fəaliyyət göstərirəm. Eyni zamanda Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasında müəllim kimi çalışıram. Hazırda Taekvondo Federasiyasında milli komandanın məşqçisiyəm. Həm də yenidən idman səfiri seçilmişəm. Heç bir çətinlik çəkmədən bir neçə işi görə bilərəm. İdman karyeramı bitirəndən bu işlərlə məşğul oluram".

Qeyd edək ki, Fəridə Əzizova Birinci Avropa Oyunlarında qazandığı nailiyyətlərə və Azərbaycan idmanında xidmətlərinə görə 2015-ci ildə "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilib.

■ **Sahana RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Ermenistan rəhbərliyinin müharibəyə hazırlaşmadığını, onun beynəlxalq ictimaiyyətə ünvanlı sülh boşboğazlığını iki faktla asanca fəş etmək olar. Onlardan biri əlbəttə ki, İrəvanın ölkə konstitusiyasında Azərbaycana qarşı ərazi iddiasını israrla danması, digəri isə hələ də üzdənirəq Minsk Qrupundan (MQ) bərk-bərk yapışmasıdır.

Odur ki, sülh sənədinin mətni razılaşdırılsa da, bu, işin yekunlaşması anlamına gəlməz. Çünki Bakının haqlı narahatlığı yerində qalır və zərərçəkə azalmayıb. Dəfələrlə deyildiyi kimi, Azərbaycan Paşinyan hökuməti ilə yox, Ermənistanla sülh sənədi imzalamaq istəyir. Elə bir sənəd ki, məsələn, Qars Müqaviləsi kimi bütün zamanlar üçün hüquqi qüvvəyə malik olsun, bir daha iki xalq arasında müharibəyə, qırğınlara imkan və fürsət yaratmasın...

Əfsus ki, Ermənistanın hazırkı "Əsas Qanun"u gələcəkdə təzədən Azərbaycana qarşı təcavüzə başlamaq üçün sanki ehtiyat variant kimi saxlanılır. İrəvan başımızın altına yastıq qoyub, bizi yuxuya verməyə çalışmaqda, altıdan-altıdan isə sürətlə silahlanmaqdadır. Daha çox da müdafiə yox, hücum silahları ilə.

Kapitulyant tərəfin "gorbagor" olmuş Minsk Qrupunun bərpasına yönələn cəhdləri də yüzdə yüz eyni məkrli hədəfə hesablanıb və gələcək hücum planlarına "hüquqi don" biçmək niyyəti güdür. Yəni guya "Dağlıq Qarabağ" konfliktini hələ bitməyib. Az öncə İrəvanda Avropa İttifaqı nümayəndələri ilə keçirilən tədbirin yekun bəyanatında, - hansını ki, Paşinyan təmsilçiləri də dəstəkləmişdi, - hətta "Madrid prinsipləri"ne qayıdışın zəruriliyi vurğulanır, MQ-nin adı çəkilib...

Sadalanırlar, xüsusən də sürətli hərbişləmənin davam

Bir saata etibarsız elan ediləcək sülh sənədi - onu imzalamağa dəyərmə?

etməsi İrəvanın ölkəmiz əleyhinə gizli və son dərəcə təhlükəli gündəminin qaldığını bariz şəkildə təsdiqləyir. Bütün bu danılmaz gerçəkliklər fonunda hakim "Vətəndaş müqaviləsi" partiyasının katibi Artur Ovannisyan görününən nə sayıqlayır.

Ovannisyan öncə iddia edib ki, guya "Prezident İlham Əliyevin Ermənistan konstitusiyasının dəyişdirilməsi tələbi ilə bağlı bəyanatları ölkədə gərginlik yaratmaq üçün təzyiq aləti qismində istifadə etmək məqsədi güdür". Ardınca ərz edib ki, konstitusiya dəyişikliyi ölkənin daxili işidir və "heç kim Ermənistanın daxili işlərimizə qarşı, onu nəyə məcbur edə bilməz". Bu zaman unudub ki, əgər bir ölkənin konstitusiyasında qonşu ölkəyə qarşı torpaq iddiası varsa,

onun dəyişdirilməsi artıq həmin ölkənin "daxili işi" sayılmaz.

"Ermənistan Konstitusiyasında Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının yer alması ilə bağlı ittihamlara gəlincə, bu məsələ sərhədin delimitasiyası və demarkasiyası ilə bağlı rəqlamentin qəbulu, həmçinin beynəlxalq öhdəliklərin iki ölkənin daxili qanunvericiliyindən yüksək tutulacağını bildiren sülh müqaviləsinin mətninin razılaşdırılması prosesində həllini tapıb".

Bu da Artur Ovannisyanın sözləridir.

Söhbət 17 maddəlik sənəd mətnində əksini tapmış, "heç bir tərəf sülh sazişi çərçivəsində öz öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün öz daxili qanunvericiliyinə istinad edə bilməz" bəndindən gedir...

Bu hələ Paşinyanın rəhbər olduğu guya ən mötədil erməni siyasi kəsimin rəsmi şəxsidir. Amma utanmadan o da gözü-müzdən pərdə asmağa cəhd edir. Bilə-bilə ki, heç bir beynəlxalq anlaşma ölkə konstitusiyasından üstün hesab olunmur. Qısası, tam bir siyasi demagogiya.

Aydındır ki, təzə hakimiyyət, xüsusən də Ermənistanın Konstitusiyası Məhkəməsi ölkənin mövcud konstitusiyasını və Müstəqillik Aktını əsas götürüb cəmi birçə saatın içində Azərbaycanla yazılı anlaşmanı asanca etibarsız elan edə bilər. Ona görə də belə ucuz oyunlar keçməz. Bakı İrəvanla istənilən an dəyərinə itirəcək sülh sənədi imzalamayacaq və... nida işarəsi!

■ **Analitik xidmət,**
Musavat.com

Avtomobil yolu Saray körpüsünə uyğunlaşdırılmayıb - küçə genişləndirilir

Xəbər verdiyimiz kimi, Sumqayıt şəhərini Abşeron rayonu Saray qəsəbəsi ilə birləşdirən yeni körpünün tikinti işləri yekunlaşdırılıb. Saray körpüsü dünəndən artıq sürücülərin istifadəsinə verilib. Vətəndaşlar bildirir ki, avtomobil yolu Saray körpüsünə uyğunlaşdırılmayıb. Onların sözlərinə görə, körpünü keçdikdən sonra yol daralır deyə həmin hissədə böyük tıxacların olacağı gözlənilir. Sürücülər deyir ki, yol genişləndirilməyindən həmin istiqamətdə problemlər olacaq.

Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətindən Musavat.com-a bildirilib ki, Saray körpüsünə bitişik olan yol genişləndiriləcək. Qeyd edilib ki, mövcud yol infrastruktur körpüyə uyğun

laşdırılacaq: "Yaxın zamanlarda Məhəmməd Əsədov küçəsinin genişləndirilməsi ilə bağlı layihənin icrasına başlanılacaq".

Qeyd edək ki, sözügedən

körpünün tikintisinə 2024-cü ilin dekabr ayında başlanılıb və 3 ay müddətində tikinti işləri tamamilə başa çatdırılıb. İnşa işləri hərəkət intensivliyi və yolun strateji əhəmiyyəti nəzərə alınaraq, fəsilə verilmədən və hava şəraitindən asılı olmayaraq sürətlə və yüksək keyfiyyətlə aparılıb. Nəticədə körpü Novruz bayramı ərəfəsində vətəndaşların istifadəsinə verilib.

Bundan öncəki qəzalı körpü 2 hərəkət zolaqlı olub. Lakin

gələcəkdə hərəkət intensivliyinə uyğun olaraq mövcud yolun genişləndirilməsi baş verərsə, körpünün həmin infrastrukturaya uyğun olması şərtidir ki, bu da layihə zamanı öncədən nəzərə alınıb. Belə ki, 3 aşırımdan ibarət olan körpü 4 hərəkət zolağından ibarətdir. Körpü 104 metr uzunluğunda və 21,6 metr enində inşa olunub. Həmçinin körpünün sağ və sol hissələrinə piyada səkiləri də tikilib.

Körpü 4 dayağ üzərində inşa edilib və orta dayaqlarda 1,5 metr diametrlə 6 sütun yerləşir. Ümumilikdə körpü 12 sütundan ibarət olub, hər dayağ iki cərgəli svaylar üzərində qurulub. Svayların uzunluğu 14 metr, diametri isə 1 metrdir və ümumilikdə 80 svaydan istifadə olunub.

Yeni körpü, Sumqayıt şəhəri ilə Saray qəsəbəsi arasında nəqliyyatın sürətini və təhlükəsizliyini artıracaq. Körpünün istifadəyə verilməsi körpüdən istifadə edən vətəndaşlar üçün mühüm rahatlıq yaradacaq, eyni zamanda komfortlu və asan nəqliyyat şəraitini təmin edəcək. Körpü hərəkət intensivliyinin yüksək olduğu və strateji əhəmiyyət kəsb edən yolun daha effektiv istifadəsinə imkan verəcək.

■ **Sahana RƏHİMLİ,**
Musavat.com

ABŞ Prezidenti Donald Trampın administrasiyası Ukraynadakı münaqişənin sülh yolu ilə həlli kontekstində Krımın Rusiya ərazisi kimi tanınması imkanını nəzərdən keçirir. Bu məlumatı "Semafor" nəşri təqdim edib.

danlarında deyil, beynəlxalq diplomatiya masasında da aparılır və görünən odur ki, Tramp administrasiyası Ukraynanı müəyyən güzəştlərə getməyə məcbur edəcək vasitələrə malikdir.

Rusiya üçün Ukrayna və ona bitişik ərazilər sadəcə coğrafi mövqe deyil, tarixi

rar verməsi prinsip etibarilə mümkün deyil: "Ancaq realıqda beynəlxalq hüququn işləmə mexanizmi çox zaman güc balansına əsaslanır. Məsələn, Krımın 2014-cü ildə Rusiyaya birləşdirilməsinə görə BMT heç bir ciddi praktiki tədbir görmədi. Qətnamələr qəbul

dımları itirərsə, o zaman Rusiya ilə danışıqlara getməkdən başqa çarəsi qalmaya bilər. Bununla yanaşı, ABŞ və Qərb dövlətləri arasında Trampın bu məsələyə yanaşması ilə bağlı fikir ayrılıqları da yaranı bilər".

A.Hüseynov bildirir ki, Rusiya hazırkı şəraitdə da-

Trampın təslimçi sülh planı - yada Bışkek protokolu düşür

Xəlil KAZIMLI

ABŞ Prezidenti Donald Tramp və RF lideri Vladimir Putin arasında baş tutan telefon danışığının təfərrüatı açıldıqca ortaya belə bir sual çıxır: "Trampın Ukraynanın adından danışmaq, onun yerinə atəşkəs sazişi razılaşdırmaq üçün mandatı varmı?"

Düzdür, bundan əvvəl Ukrayna Trampın təklif etdiyi atəşkəs razılaşmasını bəyənmişdi, ancaq Tramp Putinlə danışarkən Ukraynanı kənara qoyaraq, təmsil etdiyi dövləti Rusiya-Ukrayna müharibəsinin tərəfi kimi göstərmiş. Sanki müharibəni davam etdirmək və ya dayandırmək üçün bütün eksklüziv hüquqlar ondaymış.

Bilindi ki, elə deyil. ABŞ Bayden administrasiyası dövründə Ukraynaya müstəsna hərbi və maddi yardımlar göstərmiş, pul, silah vermiş, ancaq cəbhədə döyüşənlər, həlak olanlar, yaralananlar Ukrayna vətəndaşları olub.

Hətta ABŞ-ın lazımı anlarda gec dəstək verməsini qeyd etmək olar. Məsələn, müharibənin ilk vaxtlarında Rusiya aviasiyası Ukraynanın hərbi-sənaye kompleksinə böyük zərər verəndə Zelenski hava məkanının NATO qüvvələri tərəfindən bağlanması üçün nə qədər yalvarsa da, ABŞ və digər Avropa dövlətləri bu xahişləri nəzərə almırdılar. Onlar yalnız Ukraynanın 3 günə, 1 həftəyə məğlub olmadığını görəndən sonra ciddi hərbi dəstək vermək qərarına gəldilər.

İndi danışıqlar masasında Ukrayna olmadan atəşkəs razılaşmasının əldə olunması bir baxımdan absurddur.

Belə atəşkəs sazişi qalıcı sülhə gətirib çıxara bilməz. Bu atəşkəsə Ukrayna tərəfinin prinsipial razılıq verməsi gərəkdir və bu razılıq danışıqlar zamanı Kiyevin irəli sürdüyü şərtlərin ən azı yarısının qəbul edilməsindən sonra əldə oluna bilər.

Trampın Putinlə danışığı və onun nəticəsi olaraq razılaşdırılan şərtlər Vaşinqtonun Kiyevin əvəzindən kapitulyasiya danışıqları aparması və ona razılıq verməsi kimi bir şeydir.

Məsələ ondadır ki, Ukrayna BMT-nin qəbul etdiyi xəritədəki ərazisinin Rusiyanın və ya başqa dövlətin işğalında qalmasına, ilhaq edilməsinə heç vaxt razılıq verməyəcək.

Rusiya və Ukrayna arasında aktiv hərbi əməliyyatlar tamamilə dayana, əsirlər mübadilə edilə bilər, amma müharibə vəziyyəti, hətta atəşkəs rejiminin vaxtaşırı pozulması halları baş verməkdə davam edəcək.

1994-cü ilin may ayında ATƏT-in Minsk Qrupunun patronajlığı ilə Bışkek şəhərində Ermənistan və Azərbaycan arasında da atəşkəs sazişi imzalanmış, aktiv hərbi əməliyyatlar dayandırılmışdı. Ancaq təmas xəttində atəşkəs rejimi hər gün pozulur, "snayper müharibəsi" davam edirdi və vasitəçilərin iştirakı ilə davam edən danışıqlar uzandıqca uzanırdı.

O zamanlar torpaq itkisinə məruz qaldığımız, dolayısı ilə müharibəni uduzduğumuza görə ABŞ, Fransa və Rusiya "münaqişənin sülh yolu ilə həlli" üçün Azərbaycanın böyük güzəştlərə getməsinə istəyirdilər və bəzən diplomatik dillə, bəzən də açıq-açıq deyirdilər ki, müharibəni uduzmuşunuz, başqa yolunuz yoxdur, işğalla barışmalısınız.

Bəs Azərbaycan dövləti nə etdi? Azərbaycan dövləti onu etdi ki, işğal faktı ilə heç vaxt barışmadı, ermənilər tərəfindən tutulmuş bir şəhərin, qəsəbənin belə Ukraynada ilhaq olunub sənədləşdirilməsinə razılıq vermədi. Sonrakı proses və hadisələri hamımız bilir.

Ukrayna da elə edəcək. Bu dövlət nə Luqanskın, nə Donetsk, nə də hətta Krımın Rusiya ərazisi olmasına razılıq verməyəcək. Bu, birmənalıdır.

Belə olacağı təqdirdə o torpaqlar "mübahisəli ərazilər" statusu qazanacaq və Ukrayna Putindən sonra da həmin əraziyə iddiasını davam etdirəcək.

Düzdür, Rusiya kənək qozdur, ələ keçirdiyi əraziləri hələ hələ öz sahibinə qaytarmır və bu, özünü Königsberqin (indiki Kaliningrad), Kuril adalarının, Karel-Fin yarımadasının taleyində göstərmiş, amma məsələ, Yaponiya Kuril adalarından vaz keçməyib, bu ölkədə hakimiyyətə gələn siyasi partiyalar mütləq Kuril adalarının qaytarılması ilə bağlı məsələ qaldırırlar.

Trampın Putinlə apardığı söhbətin mahiyyətə kapitulyasiya danışıqların olmasına dəlalət edən iki nüans var: 1. Putin şərt irəl sürüb ki, müharibənin genişlənməsinin qarşısının alınması üçün xarici hərbi yardım və Kiyevə kəşfiyyat məlumatlarının verilməsi tamamilə dayandırılmalıdır; 2. Atəşkəs olacağı təqdirdə Ukraynanın səfərbərliyinin və Ukrayna ordusunun yenidən silahlanması dayandırılması zəruridir.

Bu, müharibə apardığın tərəfdən təslim olmağı tələb etməyin tam özüdür. Başqa necə olur ki?

Buradan-bura, biz Ermənistanın bir kəndini, fermasını işğal etməmişik, sırf öz torpağımıza sahib çıxmışıq, amma İrəvan qalıcı sülh sazişi imzalamağı ləngidir, "gələcək uğurlu müharibə"nin daha əlverişli nəticələrinə ümid edir, bu baxımdan Ukraynanın öz ərazisini başqa dövlətə güzəştə getməsi ağılabat deyil.

Uzun sözün kəsəsi, Trampın təklif etdiyi sülh planı bərbaddır və bir yaralı barmağa dərman deyil.

Ukraynaya sürpriz hazırlanır - Kiyev razılıq verməsə...

"Məsələ ilə tanış olan iki nəfərin fikrincə, Tramp administrasiyası Moskvanın Kiyevə qarşı müharibəsinə dayandırmək üçün gələcək razılaşmanın bir hissəsi kimi Krımı Rusiya ərazisi kimi tanımağı nəzərdən keçirir. Ola bilsin ki, Tramp administrasiyası BMT-dən analoji qərar qəbul etməyi xahiş etsin", - nəşr qeyd edib.

Bu arada, Kiyevin Donald Trampın Odessa limanının Rusiyanın nəzarətinə keçməsinə razılıq verə biləcəyindən ehtiyatlandığı ortaya çıxıb. Bu haqda "Nyu York Tayms" Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenskinin köməkçilərindən birinə istinadla məlumat yayıb.

BMT Ukraynanın izni olmadan onun ərazisinin bir hissəsini Rusiya ərazisi kimi tanıya bilərmi?

Siyasi şərhçi Azər Hüseynov "Yeni Müsavat"a deyib ki, 3 ildir davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi artıq hərbi müstəvidən siyasi və diplomatik səhnəyə daşınıb: "Gedişat göstərir ki, Tramp bu münaqişənin həllini Ukraynanın ərazi bütövlüyündən güzəştə getməsində görür. Müharibə təkcə döyüş mey-

komfort zonadır. Ukrayna müstəqillik qazandıqdan sonra da Rusiya bu bölgəni tam əldən buraxmadı. Krımın 2014-cü ildə ilhaqı, Donetsk və Luqanskın separatçı rejimlər olaraq meydana çıxarılması bu strategiyanın nəticəsi idi. Bu gün baş verənlər də məhz həmin uzunmüddətli strategiyanın tərkib hissəsidir".

Həmsöhbətimizin fikrincə, bu gün dünya siyasətində güc balansı təkcə iqtisadi və hərbi resurslarla deyil, tarixi və geosiyasi irs üzərində də qurulur: "ABŞ və Avropa İttifaqı Ukraynanın Qərbə inteqrasiyası üçün müxtəlif siyasi və iqtisadi dəstək versələr də, bu, Rusiyanın hərbi və tarixi təsirinə qarşı yetərli olmadı. Üstəlik, Qərb ölkələri arasında Ukrayna məsələsində tam yekdil mövqe də yoxdur. Avropanın bəzi aparıcı dövlətləri, xüsusilə Fransa və Almaniya, Rusiya ilə münasibətləri tamamilə kəsmək istəmirlər. Bu isə Ukraynanın tam dəstəksiz qalması da, əvvəlki qədər güclü arxa cəbhəyə sahib olmaması deməkdir".

A.Hüseynovun sözlərinə görə, BMT-nin bir dövlətin razılığı olmadan onun əraziləri ilə bağlı qə-

ədildi, ancaq Rusiya veto hüququndan istifadə edərək prosesi blokladı. Eyni ssenari Donetsk və Luqansk üçün də keçərlidir. İndi isə Ukrayna üçün yeni təhlükə Odessadır. Bu şəhər Ukraynanın Qara dənizə çıxışında əsas limanlarından biridir və Rusiya üçün strateji baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Əgər Moskva Odessanı ələ keçirməyə nail olarsa, bu, Ukraynanın dəniz ticarətinə ciddi zərbə vuracaq və ölkənin iqtisadi potensialını daha da zəiflədəcək".

Siyasi ekspertin ehtimalına görə, Tramp administrasiyasının Krımı Rusiya ərazisi kimi tanımaq istəməsi və hətta BMT-ni bu qərara sövq etməsi ehtimalı yeni bir mərhələnin başlanğıcı ola bilər: "ABŞ Ukraynanı güzəştə məcbur etmək üçün iqtisadi, diplomatik və hərbi təzyiqlərdən istifadə edə bilər. Xüsusilə də hərbi dəstəyin məhdudlaşdırılması Ukraynanı Rusiya ilə danışıqlara məcbur edəcək. Çünki müharibənin davamlı olması üçün silah və maddi dəstək əsas faktorlardan biridir. Əgər Ukrayna Qərbdən gələn yar-

ha çox ərazi qazanmaqdan çox, mövcud nailiyyətlərini rəsmi şəkildə tanıtmaya çalışır: "Krım, Donetsk, Luqansk, Xerson və Zaporijyeyinin Rusiyaya aid olduğunu beynəlxalq aləmə qəbul etdirmək əsas hədəfidir. Əgər ABŞ bu istiqamətdə addım atsa, bu, beynəlxalq siyasətdə böyük presedent yaradacaq. Çünki bir dövlətin başqa bir dövlətin ərazisini hərbi yolla ələ keçirməsi və sonradan bunun rəsmən tanınması beynəlxalq hüququn təməl prinsiplərinə ziddir. Bundan əlavə, Odessa məsələsi də ciddi təhlükədir. Əgər Rusiya Odessaya nəzarət edərsə, Ukrayna tamamilə dənizə çıxışını itirəcək və iqtisadi baxımdan kritik vəziyyətə düşəcək. Trampın bu məsələdə güzəştə getməsi ehtimalı Kiyevdə narahatlıq doğurur.

Dünya siyasətində güc balansı daim dəyişir, ancaq tarixi faktorlar heç vaxt nəzərdən qaçırılmazdır. Rusiya artıq öz təsir dairəsini qorumaq və gücləndirmək üçün uzunmüddətli planlar qurub. ABŞ və Avropanın Ukraynaya dəstəyi azaldıqca, bu planlar daha real görünür".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer 30 mart - 2 aprel tarixlərində Ermənistan və Azərbaycanda səfərdə olacaq. Bu onun Azərbaycan daxil, bölgəyə ilk ziyarəti olacaq.

Federal prezident Azərbaycan səfəri çərçivəsində Prezident İlham Əliyevlə görüşəcək. O, YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilmiş Bakının tarixi mərkəzinə baş çəkəcək, xristian, müsəlman və yəhudi ruhaniləri ilə tolerantlıq və dinlərarası anlaşma mövzusunda müzakirələr aparacaq. Həmçinin Azərbaycanda qadınların vəziyyəti ilə bağlı müzakirələrdə iştirak edəcək.

Almaniya Prezidentinin səfərində əsas müzakirə mövzusu nə olacaq? Əsas gözlənti nədir?

“Alyans” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov “Yeni Məsavət”-a bildirdi ki, Frank-Valter Ştaynmayer çox təcrübəli siyasətçidir və dəfələrlə Azərbaycanda olub: “O, Almanıyanın xarici işlər naziri olarkən və ATƏT-in fəaliyyətində olan sədri kimi Azərbaycana səfərlərə gəlib, indi isə Almaniya Prezidenti kimi ölkəmizə gəlir. Ştaynmayerin əvvəlcə Ermənistanla səfər etməsi, təbii ki, müzakirə olunacaq məsələlərə də öz təsirini göstərəcək. Ermənilər əllərindən gələni edəcəklər ki, Ştaynmayer mütləq Azərbaycanda mühakimə olunan ermənilərlə bağlı məsələni də qaldırsın. Ancaq əsas müzakirə rəsmi elan olunmuş gündəliklə yanaşı, Azərbaycan-Ermənistan sülh sazişinin imzalanması məsələsi olacaq. Çünki bu prosesləri Ştaynmayer yaxşı bilir. O, həm Ermənistanın,

həm də Azərbaycanın rəhbərliyini sülh müqaviləsini mümkün qədər tez imzalamağa çağıracaq. Onu da nəzərə alaraq ki, Almaniya Prezidentinin səlahiyyətləri o qədər də geniş deyil. Bu səfərin elan olunan proqramında onun daha çox Ermənistan və Azərbaycanda qadınların vəziyyətini müzakirə etmək, mədəni abidələrlə tanış olması nəzərdə tutulub”.

A.Səmədovun sözlərinə görə, Ştaynmayerin Gürcüstana səfərə getməməsinin səbəbi qonşu ölkənin Avropa İttifaqı ilə problemlərinə görədir: “Avropa İttifaqının Gürcüstanla münasibətləri pisləşib və proses davam edir. ABŞ müəyyən qədər dayansa da, Avropada Gürcüstana münasibət yaxşı deyil. Gürcüstanın tutduğu xətdən imtina etdiyi, Rusiyaya yaxınlaşdığı göz qabağındadır və təbii ki, Avropa dövlətləri üçün çox böyük zərərdir, onların nüfuzuna zərər vurur. Bu səbəbdən Almaniya Prezidenti Gürcüstana getmək qərarına gəlib”.

Ekspert sonda vurğuladı ki, prezident Ştaynmayerin bölgəyə səfərinin ehtimal olunan nəticəsi olmasa da, bölgəyə, Azərbaycana diqqətin artması baxımından nəticəsi olacaq.

Politoloq Yusif Bağırzadə isə bildirdi ki, son bir neçə gündür biz həm ABŞ-dan, həm Avropa İttifaqı ölkələrindən, həm də Böyük Britaniyadan Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması ilə bağlı

Almaniyadan Qafqaz “həmləsi” - Ştaynmayer Azərbaycana buna görə gəlir

Almaniya Prezidentinin səfərinin nəticələri olacaq

çağırışlara şahidlik edirik: “İndi də Frank-Valter Ştaynmayerin Cənubi Qafqazın üç ölkəsindən ikisinə səfər etməsi təbii ki, həm də müvafiq olaraq Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması ilə bağlıdır. “Almaniya uzun müddətdir ki, sülh prosesində aktiv rol oynamağa çalışır və Fransadan fərqli ola-

raq, nisbətən daha balanslı mövqe sərgiləyir. Ştaynmayerin hər iki ölkəyə eyni vaxtda səfər etməsinə də bu balanslı siyasətin tərkib hissəsi kimi baxmaq lazımdır. O baxımdan bu səfər çərçivəsində Almanıyanın hər iki ölkə ilə münasibətləri inkişaf etdirmək istiqamətində danışıqlarla yanaşı, Azərbaycan-Ermənistan mü-

nasibətləri və sülh perspektivləri istiqamətində də danışıqlara şahidlik edəcəyik”.

Politoloqun fikrincə, bu səfər təbii olaraq təkcə Almaniya üçün deyil, həm də region üçün ciddi geosiyasi önəm kəsb edir. Eyni şəkildə Avropa İttifaqı üçün də əhəmiyyətli səfərdir: “Çünki Avropa İttifaqının aparıcı ölkələrindən birinin

prezidentinin səfəri, region dövlətləri ilə münasibətləri inkişaf etdirməsi, Cənubi Qafqazda təsir imkanlarını artırmaq istəyən Avropa İttifaqı üçün də yeni imkanlar deməkdir.

Təbii ki, Ştaynmayerin Azərbaycana səfəri çərçivəsində Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyi məsələsi də müzakirə mövzusu olacaq. Enerji sahəsində Azərbaycanla daha sıx əməkdaşlığı hədəfləyən Avropa İttifaqı üçün Almaniyanın bu istiqamətdə vasitəçiliyi indiki məqamda daha uyğun ola biləcək seçimdir.

Avropanın regiona diqqətini zəruri edən digər məsələ isə Trampın qərarları fonunda Avropa İttifaqının ümumi təhlükəsizlik məsələsi ilə bağlıdır. Cənubi Qafqaz Avropanın cənub-şərq sərhədində yerləşməklə geostrategiya baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır. Gürcüstana səfər edilməməsində isə böyük ehtimalla Gürcüstan hakimiyyəti ilə Avropa arasında yaşanan soyuqluqla bağlıdır”.

□ **Elibar SEYİDAĞA, “Yeni Məsavət”**

Ərdoğan Tramp bu tarixdə görüşəcək - masadakı Azərbaycan məsələsi...

Gözlər aprelin sonuna dikilib; “Tramp Azərbaycana iqtisadi layihələrin əsas nəbz mərkəzi kimi baxır”

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan aprelin sonlarında ABŞ lideri Donald Trampın Ağ Evdə görüşməyi planlaşdırır. Bu barədə “Bloomberg” agentliyinə Türkiyədəki mənbə bildirib.

Xəbərdə deyilir ki, Ukrayna və Suriya məsələlərində vasitəçilik etməyə çalışan Ərdoğan üçün Ankara ilə Vaşinqton arasında daha güclü strateji tərəfdaşlığı təmin etmək regional sabitlik üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Ötən həftə sonu Trampın telefon danışığı zamanı Ərdoğan ABŞ Prezidentini ilk səlahiyyət müddətində Türkiyənin müdafiə sənayesinə təbii etdiyi sanksiyaları ləğv etməyə çağırıb. O, həmçinin Türkiyənin “F-35” döyüş təyyarələrinin hazırlanmasından kənarlaşdırılmasına son qoyulmasını və yeni “F-16” qırıqlarının satışının başa çatdırılmasını istəyib.

Apreldə Ərdoğan-Tramp görüşü baş tutarsa, masada Azərbaycan məsələsi də ola bilərmi?

Prezident İlham Əliyev “Avronyus”-a müsahibəsində Tramp iqtidarından gözləntiləri bir daha açıqlayıb.

Bu baxımdan, Bakı-Vaşinqton əlaqələrinin yeni mərhələyə keçidində qardaş dövlətin lideri ilə Ağ Ev rəhbərinin görüşü də müsbət rol oynaya bilərmi?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı “Yeni Məsavət”-a bildirdi ki, Bayden administrasiyası dövründə ABŞ-Azərbaycan əlaqələri tarixinin ən gərgin və soyuq dövrünü yaşadı: “Rəsmi Vaşinqton Azərbaycan-Ermə-

nistan münasibətləri kontekstində keçmiş Minsk Qrupunun üzvü kimi həmsədrlik institutunun məntiqinə zidd olaraq birmaneşli şəkildə İrəvanı dəstəklədi, müxtəlif yardım proqramları ilə onların ordu quruculuğunda iştirak etdi. Lakin hazırda mövcud vəziyyət fərqlidir. Tramp administrasiyanın Cənubi Qafqazla bağlı mövqeyi olduqca maraqlıdır. Artıq Bakı-Təl-Əviv-Vaşinqton arasında üçlü formatda intensiv danışıqlar prosesinin baş tutduğu qeyd

olunur. Hesab edirəm ki, Ağ Ev rəhbərliyi daha rəşional düşünərək regionun lokomotivi olan ölkəmizlə əlaqələri inkişaf etdirməyə çalışacaq. Bununla yanaşı, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın aprel ayında Donald Trampın ehtimal olunan görüşü zamanı liderlərin müzakirə masasında Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin müzakirə olunacağı istisna deyil. Çünki rəsmi Ankara müttəfiqinə qarşı mənfi tendensiyaların davam etməsini istəmir. Məhz

bu səbəbdən Vaşinqton rəsmilərinin illüziyalardan uzaq, real perspektivlər aspektində davranmağı tələb edəcək”.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva Ərdoğanın Azərbaycan məsələsini müzakirəyə çıxaracağına əmindir: “Türkiyə ilə Birləşmiş Ştatlar arasındakı münasibətlər Donald Tramp dövründə fərqli mərhələyə qədəm qoyur. Güman ki, yaxın aylarda Türkiyə Prezidentinin amerikalı həmkarı ilə görüşü baş tutacaq. Ərdoğan-Tramp görüşündə əsas müzakirə mövzuları Suriya, Şimali İraq, Yəməni və İran məsələləridir. Hətta İrana hücumun reallaşdırılması məsələsini müzakirə edəcək. Amerika Türkiyəyə qarşı haqsız mövqedədir. Bu siyasətindən geri çəkilməlidir. Amerika Türkiyə ilə əməkdaşlıq və normal əlaqələrin qurulmasında maraqlı olmalıdır. Ehtimal olunur ki, Tramp bu addımı atacaq. Necə ki, Rusiyaya qarşı Amerikanın münasibəti dəyişib. Ərdoğan-Tramp görüşü baş tutacağı təqdirdə, Azərbaycanla bağlı məsələnin müzakirəsinə gəlinə, bu, gözləniləndir. Biz çox inanırıq ki, qardaş Türkiyə Azərbaycana verdiyi dəstəyi davam etdirəcək. Tramp hakimiyyətə gələndən sonra Bakıdan Vaşinqtona yönəlik mesajlar düzgün dəyərləndirilməlidir. Azərbaycanla ikitərəfli normal əlaqələrin olması ən doğru addım olar. Hörmətli Ərdoğan da Azərbaycanla əlaqələrinin normal olmasını Trampın diqqətinə çatdırıb bilər”.

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlının sözlərinə görə, Amerikanın Co Bayden dövrü Türkiyəyə qarşı ədalətsiz, haqsız və münasibətlərin gərgin dövrü kimi xarakterizə olunur: “Amerika Türkiyənin indiki kimi güclü, müstəqil və regionda söz sahi-

bi olduğunu qəbul etmək istəmir. Türkiyə Prezidenti Ərdoğan qədər Amerika fərqli, onun bütün tapşırıqlarını yerinə yetirən Türkiyə görürdü. Tramp prezident seçildəndən dərhal sonra Ərdoğan haqqında müsbət fikirlər səsləndirdi. Tramp həm də bu gün Ərdoğanın Rusiya Prezidenti Putinlə, o cümlədən Ukrayna Prezidenti Zelenski ilə çox yaxşı münasibətlərini də nəzərə alır. Düşünürəm ki, Ərdoğan görüşdə təkcə Rusiya-Ukrayna məsələsini deyil, Türkiyə üçün Suriyalı kürdlər, Amerikanın Türkiyə müdafiə sənayesinə tətbiq etdiyi sanksiyalar, o cümlədən “F-35” döyüş təyyarələrinin hazırlanması məsələsini müzakirə edəcək. Amerika Türkiyəyə qarşı haqsız mövqedədir. Bu siyasətindən geri çəkilməlidir. Amerika Türkiyə ilə əməkdaşlıq və normal əlaqələrin qurulmasında maraqlı olmalıdır. Ehtimal olunur ki, Tramp bu addımı atacaq. Necə ki, Rusiyaya qarşı Amerikanın münasibəti dəyişib. Ərdoğan-Tramp görüşü baş tutacağı təqdirdə, Azərbaycanla bağlı məsələnin müzakirəsinə gəlinə, bu, gözləniləndir. Biz çox inanırıq ki, qardaş Türkiyə Azərbaycana verdiyi dəstəyi davam etdirəcək. Tramp hakimiyyətə gələndən sonra Bakıdan Vaşinqtona yönəlik mesajlar düzgün dəyərləndirilməlidir. Azərbaycanla ikitərəfli normal əlaqələrin olması ən doğru addım olar. Hörmətli Ərdoğan da Azərbaycanla əlaqələrinin normal olmasını Trampın diqqətinə çatdırıb bilər”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Məsavət”**

"Rusiya həmişə Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşmasının tərəfdarı olub". Rusiya mətbuatı xəbər verir ki, bunu prezident Vladimir Putin Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla telefon danışığı zamanı deyib.

Rusiya lideri bildirib ki, Bakı və İrəvan münasibətlərinin normallaşdırılmasında həmişə Rusiya tərəfinin köməyinə ümid edə bilər.

Qeyd edək ki, Bakı və İrəvanın sülh müqaviləsi layihəsi üzərində işlərin başa çatması barədə bəyanatlarından sonra Kremləndən gecikmiş də olsa, mövqə gəlib. "Rusiya Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sülh və dövlətlər arasında münasibətlərin qurulması haqqında saziş layihəsinin mətni üzrə danışıqların başa çatdırılmasını alqışlayır", - Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmisi Mariya Zaxarova adından yayılan bəyanatda bildirilir. Qeyd olunub ki, rəsmi Moskva Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin 2020-2022-ci imzalanmış üç tərəfli normallaşmalarda nəzərdə tutulduğu kimi, Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin tam və hərtərəfli normallaşmasına nail olmaq üçün bu mühüm addımı dəstəkləyir. (APA) "Biz sülh prosesinin daha da irəliləyişinə və Bakı ilə İrəvan arasında qalan məsələlərin, o cümlədən sülh sazişinin imzalanması üçün zəruri olan məsələlərin, o cümlədən nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması, ümumi sərhədin delimitasiyası və humanitar məsələlərin tərəfdaşlar üçün məqbul olan həddə və formada həllinə hər cür kömək göstərməyi hədəfləyirik. Rusiya xarici işlər nazirinin Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşmasına yardım üzrə xüsusi nümayəndəsi İqor Xovayev müvafiq məsləhətləşmələr aparmaq üçün Bakı və İrəvana səfər etməyə hazırdır", - daha sonra bildirilib. "Biz Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşması məsələlərinin bütün spektri üzrə Azərbaycan və Ermənistan nümayəndələri arasında təmaslar, habelə sülh müqaviləsinin imzalanması üçün Rusiya meydançasını təqdim etmək təklifimizi təsdiq edirik", - deyə Rusiya XİN sözçüsü sonda vurğulayıb.

Bundan əvvəl Qərb paytaxtlarından da sülh müqaviləsinin imzalanmasında iştirak həvəsi müşahidə olunub. Sülh bəyanatlarından sonra şərti sərhədlərdə silahlar işə düşməyə başlayıb. Xüsusilə Ermənistanın davamlı şəkildə təcridatla əl atması kövrək sülh ehtimallarının da üstündən xətt çəke bilər. Hətta lokal toqquşmaların baş verə biləcəyi barədə narahatlıq da yox deyil. Son 3 gündə atəşkəsin intensiv pozulması müşahidə olunur. Martin 18-i saat 22:20-dən martın 19-u saat 01:40-dək Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri

O saziş harada imzalanacaq? - Moskvada, Tiflisdə, yoxsa sərhəddə...

Qüdrət Həsənzadə

Tural İsmayilov

Rəsmi Bakının cavabına İrəvandan absurd reaksiya gəldi - Ermənistan gərginliyi tətikləyən mövqeyini davam etdirir; **deputat:** "İlk növbədə də sülhün guya yaxında olduğu görüntüsünü yaratmağa çalışanlar onu istəmirlər"; **STM-in əməkdaşı:** "Bizim qarşımızda tamamilə müharibəyə fokuslanmış bir ölkə dayanır"

Basarkeçər rayonunun Zod, Yuxarı Şorca və Qarakilsə rayonunun Bazarçay yaşayış məntəqələri istiqamətlərində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun mövqelərini atıcı silahlardan yenidən fasilələrlə atəşə tutub. Ermənistan ordusunun açdığı atəş həm də sülh bəyanatlarına əlir.

Üstəlik, rəsmi İrəvanın konstitusiyayı dəyişməkdən imtina etməsi və rəsmi Bakının kəskin reaksiyası hərəkətin yüksələcəyi ehtimalını yaradır. "Ermənistanın konstitusiyayı dəyişikliyi çağırışına məhəl qoymaması olduqca narahatlıq doğurur". Bunu Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə Ermənistan baş nazirinin ofisinin sərhəddə atışmalar və digər anti-Azərbaycan iddiaları ilə bağlı bəyanatına dair şərhində deyib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycana qarşı ərazi iddialarına son qoymaq üçün konstitusiyaya dəyişiklik edilməsi barədə uzun müddət bundan əvvəl irəli sürülmüş tələbimizdən xəbərdar olma-

sına baxmayaraq, Ermənistanın bu çağırışa məhəl qoymaması olduqca narahatlıq doğurur. "Danışq aparılmış mətnin imzalanması üçün əsas şərtin Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı iddiaların aradan qaldırılması məqsədilə Ermənistanın Konstitusiyasına dəyişiklik edilməsi olduğu barədə Azərbaycanın prinsipial mövqeyini bir daha diqqətə çatdırırıq. Bununla yanaşı, ATƏT-in köhnəlmiş və qeyri-funksional Minsk Qrupunun və aidliyyəti strukturların rəsmi şəkildə ləğv olunmasının zəruriliyini vurğulayırıq", - A. Hacızadə qeyd edib.

Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ani Badalyan isə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadənin pozması və üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməməsi barədə bəyanatlarına verdiyi saxta reaksiyası ilə sülhlə bir araya sığmayan mövqə sərgiləyib. O iddia

edib ki, Ermənistan Konstitusiyası Azərbaycanın Sülh Sazişini imzalamadan imtina etməsinə maneə ola bilməz. Həmçinin bildirib ki, Ermənistan Respublikası ən yüksək səviyyədə ATƏT-in Minsk Qrupunun buraxılması məsələsinə baxmağa hazır olduğunu bəyan edib. "Ermənistan Respublikasının Konstitusiyası ilə bağlı Ermənistan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin 26 sentyabr 2024-cü il tarixli qərarı Ermənistan Konstitusiyasında heç bir ölkəyə ərazi iddiasının olmadığını açıq şəkildə ortaya qoydu. Əksinə, Ermənistan Respublikası hesab edir ki, Azərbaycan Konstitusiyasında Ermənistanla qarşı ərazi iddiaları var", - erməni diplomatı absurd şəkildə iddia edib.

"Amma biz həm də inanırıq ki, Sülh Sazişinin razılaşdırılması mətni bu problemi həll edir. Niyə? Çünki razılaşdırılmış mətnə deyilir ki, Ermənistan və Azərbaycan SSRİ respublikalarının sərhədləri boyunca bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanıyır, bir-birinə

qarşı ərazi iddiaları yoxdur və gələcəkdə belə iddialarla çıxış etməyəcəklər", - XİN təmsilçisi deyib.

Gərginlik ortadadır. Ermənistan gərginliyi tətikləyən mövqeyini davam etdirir. Bəs nəzəri cəhətdən sülh müqaviləsi harada imzalana bilər - Moskvada, Brüsseldə, yoxsa elə iki dövlətin sərhədində? Yoxsa Ermənistanın konstitusiyası müqaviməti və atəşkəsin pozulması sülh müqaviləsinə arxa plana atacaq?

Deputat Sahib Aliyev hesab etmir ki, sülh Ermənistan tərəfinin və yaxud ona havadarlıq etmək istəyənlərin təqdim etdiyi kimi, yaxındadır: "Bu, heç də belə deyil. İlk növbədə də sülhün

iradəsi və Ermənistanla göstərdiyi təzyiqlər öz rolunu oynadı. Sülh sazişinin imzalanması, yaşadığımız regionun inkişafı üçün bölgədə maraqları olan böyük dövlətlərin də bunu istəməsi lazımdır. Əks halda, sülh və regionda sabitlik davamlı ola bilməz. Ona görə də biz böyük dövlətlərlə bu istiqamətdə apardığımız işi gücləndirməliyik. Sülh sazişi imzalandan sonra müəyyən islahatlar aparıldıqdan sonra biz iqtisadiyyatımıza böyük sərmayə qoyuluşuna nail ola bilərik". **Q.Həsənzadə qeyd edib ki, sülh sazişinin nə zaman imzalanması yalnız bizdən asılı olan məsələ deyil:** "Daxildə bu və ya digər problemlərin həllinə dair fərqli baxışlar ola bilər. Amma ümummilli məsələlərdə bir-birimizə, xüsusilə xalqın dövləti təmsil etmək üçün mandat verdiyi, Qarabağın işğalına son qoyub dövlət suverenliyini bərpa edən Prezidentə güvənməliyik. Bizim bilmədiyimiz çoxlu məsələlər var. Azərbaycan təbii mütəfiqləri və zamanın sınağından çıxmış dostları ilə məsləhətləşmələr aparır, doğru zamanda Prezident sülh sazişini imzalayacaq".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin baş mütəxəssisi Tural İsmayilov bildirdi ki, Ermənistan dövləti Azərbaycanın sülh çağırışları artıqca yola gəlmək əvəzinə, yeni müharibə ehtimalını alovlandırmaqla məşğuldur: "Faktiki olaraq, bu gün Ermənistanın ortaya qoyduğu mövqə birmənalı şəkildə onu göstərir ki, Cənubi Qafqazda yeni müharibə ocağının qalanmasında Ermənistan aktiv və fəal şəkildə iştirak etməyə çalışır. Onlar bir tərəfdən sülhlə bağlı mesajlar versələr də, digər tərəfdən aktiv şəkildə Azərbaycan əleyhinə müharibə ritorikasını qızışdırmaq və gərginləşdirməklə məşğuldur. Məlum hadisə onu göstərir ki, Ermənistanın real sülhlə, dövlətlər arasında münasibətlərin bərpa edilməsi ilə bağlı demək olar ki, heç bir istəyi yoxdur". **T.İsmayilov digər məqama da diqqət çəkdi:** "Son günlər Azərbaycana qarşı təcridatlar törətməsi, Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin müxtəlif dırnaqarası bəyanatlar yayaraq dezinformasiya istehsal edən tərəf qismində iştirak etməsi onu göstərir ki, bizim qarşımızda tamamilə müharibəyə fokuslanmış bir ölkə dayanır. Bu gün Ermənistan və onun havadarları Azərbaycan əleyhinə savaş ritorikasını qızışdırmaqla məşğuldur. Onlar əsas istəyi bizə qarşı müharibəni başlatmaq və dünyada böyük bir səs-küy yaratmaqdır ki, guya sülh istəyən onlar idi, amma müharibəni biz başlatdıq. Ermənistanın son dövrlər atdığı bütün addımlar onu söyləməyə əsas verir ki, onlar Azərbaycanla növbəti savaş üçün açıq-aşkar niyyətliyərlər. Ermənistanın sülh məsələsində əsla səmimi olduğunu zənn etməyək".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Əsəbləşdirən göyərti

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Rusiyalı alimlərin araşdırmasına görə, əsəbləri sakitləşdirən göyərti tapılıb. Bu haqda mən qəzetimizdə oxudum. Ən çox oxunan xəbərlər sırasında ilk yerdə gəlirdi.

Açıq, bir az da sevindim. Ki, uca millətimizin Türkiyədə ana müxəlifətin namizədinin, İstanbul merinin həbsi, Ukraynada müharibə, Tramp-Putin danışıqları, falan-filan heç vecinə deyildir, bütün bunların boş şey olduğunu dərk edərək artıq nirvana, vəhdətül-vəcd vəziyyətinə çatmışıq və əsəbləri sakitləşdirən göyərti temasına keçmişik. Sufizmdə insanın Tanrıya çatması üçün mərhələlər məhz bu şəkildə göstərilir: şəriət, təriqət, mərifət və həqiqət. Ən axırıncısı həqiqətdir. Ona çox az adam çatır. Dünən mən saytda "Bu göyərti əsəbləri sakitləşdirir" başlığına varid olanda artıq 5589 zəhmətkeşimiz həqiqətə çatmışdı. Mənimlə 5590 oldu.

Atalar demişkən, səksən, doxsan, bir gün varsan, bir gün yoxsan. Yox, bu başqa mövzunun məsəli idi, səhvən düşdü, ancaq silmirəm, qalsın. Bəlkə kiminsə işinə yaradı - ata sözləri üçün bayram endirimi edirik.

Nə başınızı ağrıdım, materialı oxudum və agah oldu ki, insanın əsəblərini sakitləşdirən göyərti reyhan imiş.

Ancaq görəsən, həmin alimlərin reyhanın bir dəstəsinin dükan-bazarda qiymətindən xəbəri varmı? Məsələn, mən son dəfə görəndə 25 qəpik idi. Özü də yekə-yekə "dəstə" yazdığımıza baxmayın, əslində iki ədəd reyhan yarpağını söyüd budağı ilə bir-birinə bənd edib kamali-ədəblə piştaxtaya uzatmışdılar, arada reyhanın sonbahar (qədim türkcəmizdə yazsam, güz) yarpaqları küləkdə can verirmiş kimi qalxıb enirdi. Necə deyərlər, bu reyhanı dabaq tutmuş danaya versən yeməzdi, lakin bizim üçün satışa qoyulmuşdu.

Sözümün canı odur ki, həmin reyhanı görəndə mən əsəbləşdim, bunu alıb yeyən insan nə günə düşər? Niyə xalqı aldadırlar?

Bu elmi kəşfi rusiyalı alimlərin eləməyi də başqa anekdotdur. Deyən gerek, sizin prezidentin ora-bura bomba silkələməsi üzündən planetdə əsəbi korlanmayan qalmayıb, hamı oturub nüvə müharibəsini gözləyir (az qala "intizarındadır" yazmışdım), reyhan yarpağı ilə buna əlac edilməsi mümkündürmü? Mümkün deyil. Ən yüksək dozalı əsəb sakitləşdirici dərmanlar da bəşəriyyətin xarab olmuş başına əlac etməz.

Baş isə çox pis xarab olub. Hegemon dövlətin birinin prezidenti kabinetində uşaq saxlayır, elə bilərsən, deputatın bağçasıdır. O birini də yuxarıda yazdım - əlinə ucuz nüvə knopkası düşüb, təsbeh kimi oynadır. Hələ biri də var, deyirlər, internetdə "panda" yazmağı qadağan edib, çünki bunun adına oxşayırmış.

Qardaş ölkəmizdəki proseslər də, açıq, ürəkəçən deyil. Çünki bu saat bütün dünya türklərinin, içində mən də olmaqla (ona görə "biz" yazmadım ki, bəlkə bunu uşağı rus sektorunda oxuyan və özünü türk saymayan yoldaşlar da oxuyacaqdır - hər kəsin seçim haqqına hörmətlə yanaşırıq), əsas dayaq nöqtəsi Türkiyədir. Türkiyə dərd görməsin. Lakin orfda siyasi-iqtisadi gərginlik artmaqdadır. Bu, bizə heç lazım deyil, hansısa dinc diskussiyalar, müzakirələr aparılmalıdır.

Üstəlik, şəxsən mənə bu saxta diplom teması çatmır. Guya böyük iş olub. Bizdə Vasif müəllim Təfəkkür Universitetinin hüquq magistri idi, yalan olmasın. Hamı da bilirdi ki, orfda dərs sıfırıdır. Lakin bu, Vasif müəllimə 30 il Naxçıvan xanı işləməyə mane olmadı ki? Hələ nə qədər San-Marinonu, Beynəlxalqı-zadı qurtaranlar var. Bakıda hansı taksiyə minsən, minimum Oksfordun məzunu çıxır. Diplom çox mənasız mövzudur.

Hələ mən biləni, Türkiyənin ən yaxşı başçılarından olmuş Bülent Ecevitin, ümumiyyətlə, ali təhsil diplomu yox idi. Nə düzü, nə saxtası. Lakin bu, nə ona beş dəfə baş nazir olmağa, nə də Quzey Kıbrıs ordu yeridib adanı yunan işğalından qurtarmağa mane olmamışdı.

Azərbaycanla Ermənistan arasında razılaşdırılmış sülh sənədi layihəsinin nə vaxt imzalanacağı məlum deyil. Daha doğrusu, bu, müstəsna olaraq İrəvandan asılıdır. Çünki İrəvan öz ölkə konstitusiyasına müvafiq dəyişikliyi etməlidir. Bəs ona qədər sənəd layihəsinin ictimailəşməsi mümkündürmü?

"Vaxtın çatdığını anlayan da mətni dərc edəcəyik. Məsələ Azərbaycanın bunu dərc edib-etməyəcəyində deyil. Biz mövcud problemlərdən sığortalaya biləcəyimizə qərar verdik və həll yolunu tapdıq. Dərcə bağlı müzakirələr olacaq. Biz birtərəfli qaydada heç nə etmək istəmirik. Ermənistanın Azərbaycana ərazi ambisiyalarının olmadığını, beynəlxalq tərəfdaşlar üçün etibarlı tərəfdaş olduğunu bir daha nümayiş etdirmək naminə bunu etmək istəmirik".

"Yeni Müsavat" bildirir ki, Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan Bakı və İrəvan arasında razılaşdırılmış sülh sənədi mətninin birtərəfli qaydada dərcinin mümkünlüyü haqda danışarkən belə deyib.

Simonyan ardınca özündənrazı şəkildə iddia edib: "Son bir neçə il ərzində Ermənistan gündəmi müəyyən edən və ona uyğun hərəkət edən tərəf olmağı bacarıb. Məğlubiyyətimizdən sonra bu, çox çətin idi, amma biz buna nail olduq".

Simonyan nə sayıqlayır? Doğrudanmı Azərbaycanla danışıqlarda gündəmi İrəvan dikte edir?

Professor Qabil Hüseynlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, danışıqlarda dikte edən Azərbaycandır. O, bunu bir neçə aspektdən sübut edir: "Əvvəla, Bakı danışıqlarının ikitərəfli modeldə aparılmasında ısrar etdi və istəyinə çatdı. Ermənistan çox çalışdı ki, xüsusən də Brüssel və Vaşinqtonun vasitəçiliyindən istifadə etsin. Hətta Fransanı moderator kimi müzakirələrə daxil etmək istəyirdi, heç biri keçərli olmadı. Eləcə də Rusiyanın vasitəçi olmaq cəhdləri alınmadı. Azərbaycan üçüncü tərəfin iştirakı olmadan Ermənistanla sülh danışıqlarını davam etdirmək xəttini hamıya qəbul etdirdi və İrəvan da hesablamağa başladı".

Professorun fikrincə, Bakının sülh gündəmini müəyyən etməsini isbatlayan ikinci detal sərhəddən üçüncü qüvvənin çıxarılması tələbini Ermənistanın qəbul etməsidir: "Elə razılaşdırılan son iki maddədən

İrəvandan boyunu aşan iddia - Bakıdan şillə kimi cavab

Erməni spiker populizmə yol verərək sülh gündəmini ölkəsinin müəyyən etdiyini açıqlayıb; analitiklər isə danışıqlarda Bakının dominant olduğunu faktlarla göstərdilər

Alen Simonyan

biri bu idi. Nəhayət, İrəvan buna da "hə" deməli oldu".

Q.Hüseynlinin sözlərinə görə, anklav olmayan kəndlərin qaytarılması, Minsk Qrupunun ləğvi ilə bağlı erməni tərəfinin yavaş-yavaş yola gəlməsi də Bakının danışıqlarda dominant olduğunu sübut edir: "Azərbaycan qalibdir və məğlub, rəzil, işğalçı heç zaman sülh prosesində dikte edən, şərtlərini qəbul etdirən tərəf ola bilməz. Ona görə də Bakının əsas və fundamental tələbini də yerinə yetirəcəyini gözləyirik. Hətta əminəm ki, Ermənistan gec-tez razılaşacaq. Söhbət konstitusiyaya dəyişiklik çağırışından gedir. Artıq gələn il referendumdur və yeni konstitusiyada ərazi iddiaları yer almayacaq. Çünki Ermənistanın ədliyyə naziri də son çıxışında etiraf etdi ki, yeni konstitusiyaya sülhə təhlükə yaratmayacaq. Deməli, özləri də sətiraltı mənə ilə işarə edir ki, indiki qanunvericilik sülhə təhlükə yaradır, onu

dəyişmək lazımdır. Bu anlamda, Simonyan böyük səhvə yol verir və sülh gündəmini Azərbaycanın müəyyən etməsi yuxarıdakı faktlarda öz əksini tapmaqdadır".

Siyasi təhlilçi Ramiyə Məmmədova sülh masasında Azərbaycanın əlinin güclü olduğunu, bununla belə, barışıq üçün bərabər-hüquqlu davrandığını düşünür. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan nə deyirsə, Ermənistan mərhələli şəkildə onu edir: "Hətta bəzi revanşist erməni deputatlar Paşinyan hakimiyyətini təslimçilikdə ittiham edirlər. Onlar iddia edirlər ki, Paşinyan Əliyevin hər sözünü eşidir və sözə qulaq asır. Bu, təbii ki, təbliğatdır və cəmiyyəti qızışdırmaq üçün təhrikedici çıxışlardır. İstisna etməm ki, Simonyan da parlamentdə belə bəyanatları nəzərə alaraq, daxili auditoriyaya üçün həmin fikirləri səsləndirib. Halbuki erməni spiker masada kimin güclü, kimin zəif olduğunu yaxşı başa düşür. Hətta məğlub olduqlarını bu açıqlamada dilə gətirir. Sadəcə, növbəti heyasızlıq və təkəbbür hiss olunur. Amma biz daha çox başqa məsələlərə diqqət yetirməliyik".

Siyasi şərhçiye görə, Azərbaycan İrəvandan gələn hər avaza fikir verməli deyil, 5 bəndlik baza prinsipi əsasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına nail olmalıdır: "Özəlliklə də qanunvericilik aktlarına dəyişiklik qaçılmazdır. Ermənistan bu islahata getməli olacaq. Sadəcə, bu proses ağrısız reallaşdırılır. Çünki referendum keçirmək və xalqın qərarı ilə Qarabağa olan iddianı aradan qaldırmaq ağır məsələdir. Paşinyan bilir ki, əks-effekt verə, xalq ayağa qaldıra bilər. Ona görə mərhələli iş aparır. Buna o zaman nail olacaq ki, xalq tam ram edəcək. Sonra dəyişiklik olacaq. Ardınca da bu qərarın məsuliyyətini təkcə özü daşmadığını bəyan edəcək. Ona hər hansı ittiham irəli sürəndə deyəcək ki, xalq özü Türkiyə və Azərbaycana olan ərazi iddialarından imtinaya səs verib. Yəni bu məsələdə xalq şarik qoşaacaq. Odur ki, biz bu mürəkkəb işin həllini gözləməliyik, yekun sülh sənədinə nail olmalıyıq. Bəzən Bakıdan reaksiyalar erməni cəmiyyətini Paşinyana qarşı qaldıra da bilər. Bizə isə hazırkı erməni hakimiyyəti səfəlidir ki, bu tarixi məsələni kökdən həll edək".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Artıq dəqiqdir ki, Ermənistan öz konstitusiyasını beynəlxalq hüquqa uyğunlaşdıranaqədər tərəflərin imzalayacağı hər hansı sənəd yekun sülh müqaviləsi sayılmayacaq. Çünki böyük sülh anlaşması üçün əsas maneə qalmaqdadır...

Hərgah, günlər əvvəl baş nazir Nikol Paşinyan növbəti dəfə və riyakarcasına “bizim konstitusiyada Azərbaycana torpaq iddiası yoxdur”, - deyə bəyan etmişdi. Həmçinin Azərbaycan və Ermənistan konstitusiyaları arasında paralellik aparmağa cəhd etmişdi. Onun iddialarına görə, guya Azərbaycan Konstitusiyasında da oxşar müddəalar var.

Doğrudur, Azərbaycan Konstitusiyasında dövlət müstəqilliyinin bərpası haqqında Konstitusiya Aktına istinad mövcuddur. Onun 2-ci maddəsində qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikası ADR-in hüquqi varisidir. Ancaq orada heç bir ölkəyə qarşı ərazi iddiasından danışılmır, konkret yer adı çəkilmir. Yeni qonşu Gürcüstan, Rusiya, İran heç vaxt bununla bağlı Bakıya ünvanlı narahatlıq, narazılıq bildirməyib və Azərbaycanla sülh müqavilələri imzalanıb.

Hüquq varisliklə bağlı analogi müddəalar, məsələn, Gürcüstanın, Moldovanın, Estoniyanın, Latviyanın və Litvanın konstitusiyalarında da yer alır. Yaxud şimal qonşumuz Rusiya özünü SSRİ-nin hüquqi varisi elan edib. Ermənistan Konstitusiyasında isə (Müstəqillik Aktına istinadlar daxil) Azərbaycanın və qardaş Türkiyənin

konkret ərazilərinin adları çəkilir və bu, üst-üstə 200 min kv km-lik bir ərazidir.

Ermənistan parlamenti-nin spikeri Alen Simonyan öz növbəsində Bakının konstitusiyaya dəyişikliyi tələbinə belə bir təklif verib. Sitat: “Seçim variantı kimi Ermənistan hakimiyyəti iki ölkənin konstitusiyalarını Venesiya Komissiyasına göndərə bilər, qoy o da ərazi iddialarının olub-olmadığı haqda qərar versin”.

Bəs Azərbaycan və Ermənistan konstitusiyaları Venesiya Komissiyasına göndərilərsə, rəy necə ola bilər? Bu nədir, İrəvanın silahlanmaq üçün əlavə vaxt udmaq cəhdi, yoxsa..?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə “Yeni Müsavat”a bildirib ki, Ermənistanın bu təklifi vaxt qazanmaqla bərabər, həm də Azərbaycan əleyhinə bir siyasi tələddir. Hüquq müdafiəçisi deyib ki, Avropa Şurasının Venesiya Komissiyasına hazırkı şəraitdə müraciəti mənasızdır. Ç.Qənizadənin sözlərinə görə, AŞ-nin bu komissiyası Azərbaycana münasibətdə obyektiv mövqə sərgiləməyə bilər: “Ermənistana bəllidir ki, Azərbaycanın Avropa Şurasının Parlament Assambleyasında nümayəndə heyəti səssiz qalmaqdan məhrum edilib. Hazırda bu təşkilatla

Ermənistanın ölkəmizə qarşı Venesiya Komissiyası “tələsi”

İki ölkənin konstitusiyaları bu quruma göndərilə bilərmi? - şərh

əlaqələr dondurulub və gərginlik mövcuddur. Nümayəndə heyətimiz bu sanksiyaya etiraz olaraq haqlı şəkildə AŞ PA-dakı fəaliyyətini dondurub. Sizcə, belə vaxtda Avropa Şurasının Venesiya Ko-

missiyasının bizim konstitusiyası ilə bağlı rəyi nə ola bilər?”
Ç.Qənizadə hesab edir ki, ikincisi, burada diktə edən tərəf Bakıdır və İrəvanın hər hansı təklif irəli sürməyə mənəvi haqqı çatmır:

“Üstəlik, bu müraciətə ehtiyac yoxdur. Çünki bizim konstitusiyada Qərbi Zəngəzurun Azərbaycana birləşdirilməsi ideyası yer almır. Ancaq Ermənistan Qarabağı öz tərkibinə qatmaq istəyini Müstəqillik deklarasi-

yasında və konstitusiyada saxlamaqdadır. Ona görə də bu cür bəyanatlar həm də İrəvanın məkrli niyyətlərindən irəli gəlir. Onlar bununla guya paralellik aparır, qarşılıqlı mübahisə olduğunu təqin etməyə çalışırlar”. **Hüquq müdafiəçisi heç bir halda Venesiya Komissiyasına bu konstitusiyaları göndərməyə zərurət görmür və obyektiv rəy verəcəyinə də inanmır:** “Bundan əvvəl də Venesiya Komissiyası Azərbaycan əleyhinə qərəzli rəylər açıqlayıb. Bu qurumun bizə haqsız münasibəti çoxdan məlumdur. Yeni həm “Media haqqında” qanun, həm QHT-lər barəsində qərəzli rəylər veriblər. Sonuncu dəfə ötən il Gürcüstana qarşı qərəzli mövqə sərgiləmişdilər. İndi bu komissiyaya necə inanmaq olar? O baxımdan, İrəvan tezliklə öz qanunvericiliyinə dəyişiklik etsə yaxşıdır. Ermənistan sülh istəyirsə, alternativini yoxdur”.

□ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”**

Sərhəddə bitməyən təxribat - İrəvan isə silahlara nəzarətdən dəm vurur...

Azərbaycana hiyləgər təklif irəli sürülür

“Ermənistan yarıvarda Azərbaycanın qərb rayonlarından Ermənistan ərazisi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasına və əks istiqamətdə dəmir yolu ilə yüklərin daşınması məsələsinin həlli üçün Azərbaycana yazılı təkliflərini təqdim edib”. Bu barədə Ermənistan hökuməti aparatının bəyanatında bildirilir.

Bundan əlavə, bəyanata görə, Ermənistan Azərbaycana silahlara qarşılıqlı nəzarət mexanizminin yaradılması təklifini çatdırıb və Azərbaycanın müsbət cavabını gözləyir. Həmçinin bəyanatda deyilir ki, Ermənistan hökuməti sülh gündəmini rəhbər tutur.

Göründüyü kimi, İrəvan yenə də Azərbaycana silah-

lara qarşılıqlı nəzarət mexanizminin yaradılması təklifini yada salır. Özü həm silahlanırsa, həm sərhəddə üçüncü və az qala dördüncü, beşinci qüvvələri yerləşdirib, həm də neçə gündür atəşkəs rejimini pozur. Baş nazirin kabineti isə silahlara qarşılıqlı nəzarət mexanizmindən dəm vurur.

Artıq Azərbaycan XİN İrəvanın bəyanatına sərt münasibət bildirib. Bəs ümumiyyətlə, təklif reallaşa bilərmi? Ermənistanın məsələdə marağı və hiyləsi nədən ibarətdir?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, son zamanlar Ermənistan təşviş içindədir: “Əsasən də Donald Tramp ABŞ prezidenti seçildikdən sonra Amerika-Rusiya münasibətlərində yumşalmanın başlan-

ması İrəvanın narahatlığını artırıb. Təşviş artdıqca İrəvanın Azərbaycanla sülh sazişi məsələsi ətrafında vurnuxmaları da çoxalır. Bir tərəfdən sülh sazişinin bütün bəndlərinin razılaşdırıldığını, sülhə hazır olduqlarını bəyan edirlər, o bir tərəfdən sülh sazişinin imzalanmasını tormozlayan şərtlər, təkliflər səsləndirirlər, bəhanələr ortaya atırlar. Haqqında söhbət gedən təklif də bunlardan biridir. Ermənistan özü durmadan silahlanır, hücum silahları əldə edir, açıq-aşkar müharibə hazırlığı aparır, şərti sərhədlərimizdə Azərbaycan Ordusunun mövqelərini atəşə tutur. İrəvan hər cür bəhanə ilə əslində sülh müqaviləsinin imzalanmasının mümkün qədər yubadılmasına çalışır. Absurd təkliflərlə dünyanın diqqətini özlərinə çəkib guya sülhpərvər, silahlanmaya qarşı olan dövlət olduqları görüntüsünü yaratmaq istəyirlər. Hiyləgər gedşlərlə guya Azərbaycanın sülhə qarşı olduğu, silahlara qarşılıqlı nəzarət mexanizmindən imtina etdiyi rəyini formalaşdırmaq niyyətindədirlər”.

Polkovnik onu da qeyd etdi ki, Azərbaycan hansı silahları əldə etməsini, hansı ölkələrdən silah aldığını, özünün hansı silahları istehsal etdiyini gizlətmir: “Azərbaycan bu məsələdə də beynəlxalq qanunlara, ölkə qanunvericiliyinə əməl edir. Ermənistan haqqında isə bunu söyləmək mümkün deyil. Ermənistan özü və ordusu kiçik dövlətdir, lakin silahlanma prosesində buna uyğun qaydaları pozur, uzaqmənzilli, hətta istifadəsi qadağan olunan silahlar əldə edir. 2020-ci ildə 44 günlük müharibədə Azərbaycanın şəhərlərinə, mülki əhalinin üzərinə qadağan olunmuş kasetli bombalar atmışdı. Ermənistan qanunsuz və normaları keçən silahlanmasından başqa öz ərazisində NATO dövləti olan ABŞ-in hərbi qüvvələrinin təlimlərini keçirir. Son günlərdə isə açıqlama verildi ki, Polşada yerləşən hərbi bazalarının silahları, texnikaları Ermənistan ərazisindəki poliqona yerləşdirilə bilər. Kim təminat verə bilər ki, həmin silahlar gələcəkdə Ermənistanda qalmayacaq? Belə bir təminat yoxdur. Ermənistan gələcəkdə o silahlardan istifadə edə bilər. Bütün bu sadaladıqlarım və digər məqamlar onu deməyə əsas verir ki, əslində Ermənistanın silahlarına, silahlanmasına nəzarət mexanizmi qurulmalıdır. Azərbaycanın

silahlarına və silahlanmasına nəzarətə ehtiyac yoxdur. Çünki gizli bir şeyimiz yoxdur və silahlanmamız müdafiə üçündür, hansısa ölkəyə hücum etmək üçün deyil. Odur ki, Ermənistan baş naziri aparatının bəyanatında xatırladılan təklif hiylədir və bu hiyləyə aldanmaq olmaz. Əvvəlcə Azərbaycan tərəfinin irəli sürdüyü təklifləri Ermənistan icra etməlidir. Azərbaycan tərəfinin haqlı tələblərini yerinə yetirmək lazımdır”.

Rövşən Məhərrəmov dedi ki, Nikol Paşinyan hakimiyyətinin son zamanlar irəli sürdüyü təkliflər reallığı əks etdirmir, sülh müqaviləsinin imzalanmasını yubatmaq, vaxt qazanmaq üçündür: “Son günlər sisteməlik şəkildə atəşkəs rejiminin Ermənistan ordusu tərəfindən pozulması da buna xidmət edir. Əgər İrəvan sülh müqaviləsinin imzalanmasına hazır olduğu bəyanatında səmimi idisə, atəşkəs rejimini pozmamalı idi. Əgər hətta atəşkəsi ordunun içindəki Rusiyaya, İrana bağlı revanşist qüvvələrin nəzarətində olan qüvvələrin pozduğu barədə deyilənlər həqiqətdirsə belə, Paşinyan o zaman həmin qüvvələrlə bağlı tədbir görməlidir. Tədbir görülmürsə, deməli, atəşkəsin pozulmasında ele rəsmi İrəvanın özü maraqlıdır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Ukraynada müharibənin sonlanması üçün ABŞ ilə Rusiya arasında başlanan danışıqlar prosesi dünya mediasında Rusiyaya qarşı sanksiyaların aradan qaldırılacağına dair məlumatların yayılmasına səbəb olub. Bu prosesdə Rusiya mediası daha aktiv rol oynamaqla, müxtəlif variantlar üzrə müzakirələr təqdim etməkdədir.

Ukraynada qanlı müharibənin yekunlaşması nəticəsində Rusiyaya qarşı sanksiyaların tədricən aradan qaldırılacağı aydındır ki, həminin qəbul etdiyi nəticədir. Lakin proses başa çatmadan, Ukraynada dayanıqlı və ədalətli sülhə nail olunmadan ABŞ-ın mövcud hakimiyyətinin birtərəfli qaydada Rusiyaya qarşı sanksiyaları aradan qaldırması variantı da istisna olunmur. Hərçənd ki, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin belə bu ehtimala çox skeptik yanaşır... O, Rusiyaya qarşı ümumilikdə 28 595 sanksiya tətbiq edildiyini deyib: "Görünür, təşəbbüskarların özləri nə qədər məhdudiyyət tətbiq etdiklərini və kimə qarşı olduğunu itiriblər. Amma Maliyyə Nazirliyi hesablayıb. Mən sizə əminliklə deyə bilərəm - fiziki və hüquqi şəxslərə qarşı 28 595 sanksiya".

Putinin sözlərinə görə, bu rəqəm bu məhdudiyyətlərin tətbiq olunduğu ölkələrə qarşı bütün sanksiyalardan çoxdur. "Və dəfələrlə daha yüksək" deyə gülümsəyərək əlavə etdi.

O proqnozlaşdırır ki, həftə qeyri-dost ölkələrlə müəyyən razılaşmalar olsa belə, Rusiya sanksiyaların global şəkildə ləğvini gözləməməlidir: "Sanksiyalar müvəqqəti və ya məqsədyönlü tədbirlər deyil, ölkəmizə sistemli, strateji təzyiq mexanizmidir. Və vəziyyətin necə inkişaf etməsindən asılı olmayaraq, beynəlxalq münasibətlər sisteminin necə olmasından asılı olmayaraq, rəqiblərimiz həmişə ölkəmizi cilovlamaq, onun iqtisadi və texnoloji imkanlarını zəiflətmək arzusunda olacaqlar. Qarşı tərəfdən hansısa jest olsa belə, məsələn, nəyisə çıxartmağı, onu zəiflətməyi planlaşdırırlarsa, təklərlərə hansısa ağacı soxmağın başqa yolunun tapılacağına gözləmək olar".

Maraqlıdır ki, martın 18-də ABŞ Prezidenti Donald Trampa telefon danışığından əvvəl Putin hökuməti 2022-ci ilin fevralından sonra ölkəni tərk etmiş xarici şirkətlərin Rusiya bazarına qayıda bilməsi üçün mexanizm hazırlamağı tapşırıb. O, məlumatı Rusiya Sahibkarlar və Sənayeçilər İttifaqının (RSP) qurultayında çıxışı zamanı açıqlayıb, Qərb şirkətlərinin Rusiya bazarına qayıtması üçün nüansları qeyd edib.

Putin bildirib ki, Rusiyadakı bizneslərini endirimli qiymətlə satıb çıxanlar eyni

"Şimal axını" bərpa edilir iddiası -

Rusiyaya qarşı sanksiyalar yumşalır?

qiymətə geri qaytara bilməyəcəklər. O deyib ki, xarici şirkətlərin Rusiya bazarına qayıtmasının əlaqələndirilməsi proseduru "mümkün qədər şəffaf" olmalıdır. Onun sözlərinə görə, xarici sahibkarlara Rusiyada "vicdanla və məsuliyyətlə biznes aparmağa" məcburi təminat vermək lazımdır.

Putin bir çox şirkətlərin işləməyə davam etdiyini, kadrlarını saxladığını və nəzarəti Rusiya rəhbərliyinə verdiyini diqqətə çatdırıb: "Yəni onlar bizim bazarda işləməyə davam etdilər, lakin fərqli bir marka altında. Onlar müstəqil və məsuliyyətli seçim etdilər. Və təbii ki, biz bu seçimə hörmətlə yanaşırıq və belə tərəfdaşlarımıza hörmətlə yanaşacağıq".

Putinin sözlərinə görə, Qərb bizneslərinin yerli bazarla qayıtması üçün heç bir xüsusi şərait yaradılmıyacaq. O xatırladı ki, ölkədən heç bir şirkət çıxarılmayıb, lakin hakimiyyət mövcud vəziyyətdən çıxış edəcək.

Beləliklə, Putin sanksiyaların qısa müddətdə, tamamilə aradan qaldırılacağını gözləməsə belə, Qərb şirkətlərinə qapıları açmağa hazır olduğunu nümayiş etdirməklə Rusiya bazarından pay almağa çalışan dairələrə yaşıl işıq yandırmaqdan da çəkinmir.

Rusiyaya qarşı sanksiyaların yumşalması ehtimalı müzakirə olunarkən ilk növbədə diqqət bu ölkənin enerji məhsullarının Avropa bazarlarına qaytarılmasına yö-

nəldir. Almanyanın "Correctiv" nəşrinin məlumatına görə, Amerika şirkətləri əvvəllər "Drujba" kəməri ilə Rusiya neftinin göndərildiyi Almanyanın üç "Rosneft" neft emalı zavodunun səhmlərini almaqda maraqlıdır. 2024-cü ilin noyabrında Rusiya Prezidenti Vladimir Putin onlardan birinin (PCK Schwedt) payının Qazaxıstanla satılması ilə bağlı danışıqlar apardığını açıqlayıb. Lakin dekabrda Qazaxıstan Energetika Nazirliyi layihədə hər hansı maraqlarının olmadığını bəyanatla çıxış edib. "Bild" martın 2-də yazıb ki, Rusiya və ABŞ "Şimal axını 2" qaz kəmərinin zədələnməmiş qalan xəttinin yenidən işə salınması üzərində işləyir və onun da amerikalı sahibləri ola bilər.

Amerikalı investorların bir xətti 2022-ci ildəki partlayışlardan sağ çıxdığı "Şimal axını 2"-ni əldə etmək marağı hələ 2024-cü ilin noyabrında məlum olub. O zaman "Wall Street Journal" yazmışdı ki, amerikalı iş adamı Stiven Linç ABŞ hökumətindən qaz kəməri hərəcə çıxarılsa, ona tenderdə iştirak etmək üçün lisenziya verilməsini xahiş edib. Investor bu marağı "Amerika və Avropa üçün qalığı yanacaq dövrünün sonuna qədər enerji təchizatına nəzarət etmək üçün unikal fürsət" olacağını söyləməklə əsaslandırıb. Lakin belə bir sövdələşmə və tədarükün başlanması üçün Almanyanın siyasi iradəsinə əlavə olaraq, qaz kəmərinin sertifikatlaşdırılmasına ehti-

yac olduğu üçün Avropa Komissiyasının, eləcə də boru kəmərinin sularından keçdiyi Danimarkanın təsdiqi tələb olunacaq.

Ümumiyyətlə, analitiklərə görə, Rusiya qazının Almaniya ixracının bərpası mümkün deyil. Potensial problemlər arasında Avropada qaz istehlakının azalması (2021-ci ildən 2024-cü ilə qədər Avropa İttifaqında istehlak ildə 415 milyarddan 332,5 milyard kubmetrə düşüb; Böyük Britaniyanın istehlakını nəzərə alsaq, azalma 100 milyard kubmetrə yaxın olub - D.S.) ilə yanaşı, Almaniya siyasi gücü olan qüvvələrin heç birinin yenidən Rusiyadan qaz alınması məsələsinə müsbət yanaşmaması da var. Digər tərəfdən, Rusiyanın "Qazprom" şirkətinə qarşı qaldırılan təzminat davaları fonunda nəqlin bərpası Moskvaya heç bir halda sərf etməyəcək: ötürülən qaz borca silinəcək.

Daha bir önəmli məsələ 2022-ci ildən sonra Avropanın qaz bazarında mühüm paya sahiblənmiş ABŞ-ın məsələyə yanaşmasıdır. ABŞ hər il 15-20 milyon ton yeni maye qaz istehsalı gücünü işə salmaq üçün layihələrin icrasına başlayıb. Bu güclərin istehsal etdiyi qazı satmaq, özü də əlverişli qiymətə satmaq üçün bazar lazımdır. Belə bazar ilk növbədə Avropadır. Tramp administrasiyası Avropa İttifaqı ilə ABŞ arasında defisitli ticarətin məhz Amerika neft-qazının birləşməsi

artırılması ilə aradan qaldırmağı hədəfləyir. Tramp özü dəfələrlə bildirib ki, Avropa İttifaqı ABŞ-dan neft-qazın almasını artırırsa, ona qarşı əlavə rüsumlar tətbiq edəcək.

Nəhayət, ən önəmli məsələ Avropanın Rusiyaya yanaşmasıdır. Hazırda Avropa Rusiyanı özünün təhlükəsizliyi üçün başlıca təhdid olaraq qəbul edir, yaxın və ortamüddətli dövrdə bu yanaşmanın dəyişəcəyi real görünür. Bu mövqə Ukraynadakı müharibənin dayandırılması ilə bağlı yanaşmada da əksini tapır: Tramp administrasiyasından fərqli olaraq Avropa Ukraynaya dəstəyi artırmaq, Rusiyanı sıxışdırmaqla ədalətli həllə nail olmaq xətti yürüdü. Məhz bu xətt Tramp Rusiya ilə danışıqlar masasına oturduğu günlərdə Avropa İttifaqının Rusiyaya qarşı 16-cı sanksiya paketinin qəbulunu mümkün edib. Eyni zamanda Brüssel hazırda Ukraynaya əlavə 20 milyard dollarlıq hərbi yardımın ayrılması planını işləyir.

Daha bir mühüm məsələ budur ki, son üç ildə Al yüz milyardlarla dollar xərcləyərək Rusiya qazı və neftindən asılılığı minimuma endirib, yeni mənbələrdən təchizat zəncirləri qurulub. Onları dağıdıb Rusiya kimi etibarlı tərəfdaşdan yenidən asılılığa düşməyi, təbii ki, Al qəbul etməyəcək.

Yeri gəlmişkən, ötən həftə Rusiya baş nazirinin müavini Aleksandr Novak "Reuters"-ə bildirib ki, hazır-

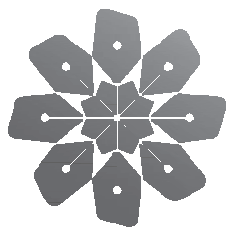
da Rusiya neftinin Almaniya Drujba kəməri ilə tədarükünün bərpası ilə bağlı danışıqlar aparılır və "Şimal axını 2" ilə qaz nəqlinin bərpası "gündəmdən kənardadır".

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın "Yeni Məşavət"-a dediyinə görə, ABŞ-Rusiya danışıqları heç bir halda Avropaya Rusiya qazının, yaxud neftinin tam həcmdə tədarükünün bərpası anlamına gəlmir: "Hazırda Rusiyaya münasibətdə ABŞ-la Avropanın yanaşmalarında çox kəskin fərq var. Tramp Putinlə danışıqdan az sonra Fransa prezidenti Makron X hesabında nə yazdı? Yazdı ki, Avropa müdafiəyə hazırlaşmalıdır. Ardınca Almaniya Bundestağı hərbi müdafiə xərclərinin ciddi artırılmasını nəzərdə tutan layihənin müzakirələrinə başladığını elan etdi. Bundan başqa, Avropa İttifaqı Rusiya və Belarusdan gübrə idxalına 7-8 qat artırıq rüsum tətbiqini nəzərdə tutan layihə üzərində işləyir, aprelin əvvəlində onun qəbul olunacağı gözlənilir. Özü də Avropanın gübrə təminatının 25 faizi bu ölkələrdəndir. Yəni demək istəyirəm ki, Avropa Rusiya ilə qalan azsaylı bağları da qırmağa çalışır, nəinki ona qarşı sanksiyaları yumşaltmağa, yaxud tamamilə aradan qaldırmağa".

Onu da qeyd edək ki, Avropa İttifaqı Rusiya Mərkəzi Bankının valyuta ehtiyatlarının 280 milyard dollarını bloklayıb. Ötən ildən başlayaraq bu aktivlərin yenidən investisiyasından əldə olunan gəlirlərdən Ukraynaya böyük həcmdə yardım ayrılır. Eyni zamanda həmin gəlirlərdən qaytarılması şərtlə Böyük Britaniya və Al Ukraynaya 20 milyard dollardan yuxarı uzunmüddətli kredit ayırıb. Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, həftə Ukrayna məsələsində sülhə nail olunsay belə, Avropanın Rusiyaya qarşı tətbiq etdiyi sanksiyaların aradan qaldırılması onilliklərlə vaxt aparacaq...

Yeri gəlmişkən, Avropaya qaz satan Azərbaycan üçün Rusiyaya qarşı sanksiyaların aradan qaldırılması və onun qazının yolunun açılması heç də yaxşı perspektivə vəd etmir...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Məşavət"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlük şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Son illər bəzi ziyahlar gənclərin milli bayramları avropasayağı qeyd etməsi ilə bağlı narahatlıq ifadə edirlər. “Milli bayramlar milli şəkildə qeyd olunmalıdır” fikrini müdafiə edənlər bunun dəyərlərimizin, milli kimliyimizin qorunması baxımından önəmli olduğunu qeyd edirlər.

Sosioloqlar, folklorşünaslar bayramların yalnız bayram xatirinə keçirilmədiyinə diqqət çəkirlər. Onlar vurğulayırlar ki, özəlliklə milli bayramlar milli təfəkkürümüzün, şüurumuzun, vətənpərvərliyimizin inkişafı üçün lazımdır. Mütəxəssislər bayramların hər bir insanın və bütövlükdə cəmiyyətin həyatını əks etdirən xüsusi, çoxşaxəli bir sosial fenomen olduğu qənaətinədəirlər.

Alman mədəniyyət tarixçisi Yan Assman bayramı mərasimlə birlikdə mədəni yaddaşın əsas forması adlandırır və bunu yazısız mədəniyyətlərdə qrup identikliyinə qarantı hesab edir. Mədəni yaddaşın müqəddəs mahiyyətə malik olduğunu vurğulayan Assman qeyd edir: “Bayram bir çox digər funksiyalarla yanaşı, yaddaşda kök salmış keçmişə canlandırmağa xidmət edir. Keçmişə belə bir müraciət xatırlayan qrupun öz identikliyinə əsaslandırmasına xidmət edir. Bu adi identiklik deyil, kollektiv identikliyə təntənə, yeni gündəlik həyatın fəvqündə dayanan, ondan fərqli məqamlar xasdır”.

Assmanın fikirlərinə istinad edən **filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Dilbər Zeynalova** “Bayram Mədəniyyəti Folklor və Etnokulturoloji Kontekstdə” adlı məqaləsində qeyd edir ki, qloballaşma dövründə bayram mədəniyyəti etnik özümliyə qorunub saxlanmasını təmin edə bilən birleştirici gücə malik təbii bir proses kimi çıxış edə bilər: “Təəssüf ki, 21-ci əsrin əvvəllərində bayram mədəniyyəti ayrı-ayrı səviyyələrə ayrılıb və kəskin şəkildə differensiasiasıya məruz qalıb, xüsusilə gənclər arasında müxtəlif növ bayram fəaliyyətlərinə maraq artıb. Qeyd etmək lazımdır ki, bayram, onun ənənələr sisteminin məhvi nəsilər arasında mədəni əlaqələrin zəifləməsinə, ənənə-varislik əlaqələrinin qırılmasına, sosial, mədəni məkanın birliliyinin məhv olmasına gətirib çıxardır. Sovetdən qalma mərasimlərinə münasibət və ümumi mədəni prosesdəki yeri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik, müxtəlif növ lokal “əlavələr”, bayram sayının artması yaxşı perspektiv vədə etmir.

Bundan əlavə, müasir bayram mədəniyyətinin xarakterik xüsusiyyətlərindən biri insanın mənəvi aləminə heç bir şəkildə təsir etməyən, adi insani münasibətlərdən kənar, yalnız əyləndirmək ehtirası istiqamətinə meyillənməsidir. Bütün bunlar, şəhərlərin mədəni mühitini yaradan lokal bayramların tarixi və mədəni cəhətdən yenidən qurulmasına, bayramlarda əks olunan plüralizm və submədəniyyətlərin çoxluğu vahid bayram konsepsiyasına sistemə baxış tələb edir”.

“Bu, bizim adət deyil, bu, Avropadan gəlib” deyib müqavimət göstərmək mənasızdır. Məsələn, “Telefon gəvür icadıdır” deyib bu gün telefondan imtina edib köhnə qayda-ya-məktubla ünsiyyətə qayıda bilərdikmi? Bəzi yeniliklərə boyun əyməliyik. Bu maskalar Azərbaycan mentalitetinə uyğun deyil, amma biz bayramda belə qərribə maskalar taxıb şənəndikləri üçün o gəncləri cəzalandırmalıyıq? Gənc əyləncəni bu cür görür, bu cür şənəlsə, yaşlı nəsil ən yaxşı halda bunu qəbul etməyə bilər. Amma buna qarşı təbliğat aparmaq, bu gəncləri tənqid etmək lazım deyil. Zaman, texnoloji inkişaf “dədə-baba qaydası”nı dəyişir. Bu dəyişikliyə ayaq uydurmayan hər şey məhv olmağa məhkumdur”.

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov “Yeni Məsavət”ə şərhində bildirdi ki, kimliyi formalaşdıran milli-mənəvi dəyərlərdir. Deputatın sözlərinə görə, bir millətin nümayəndələrini digər millətin nümayəndələrindən fərqləndirən əsas cəhətlər onun dəyərləri, ənənələridir: “Buna görə biz də biz dəyərlərimizin və ənənələrimizin qorunması üçün çox çalışmalıyıq. Bunu hər zaman vurğulayıram ki, dəyərlərimiz bizim kökümüzdür. Bu kökü ciddi şəkildə qorunmalıyıq. Dəyərlərini qoruyan millətin, dövlətin gələcəyi yoxdur. Bunu hər kəs bilməlidir. O cümlədən bu istiqamətdə davamlı iş aparılmalıdır.

Təəssüf ki, bəzən bizə xas olmayan bayramların daha təntənəli qeyd olunduğunu görürük. Hesab edirik ki, milli və dini bayramlarımızı bizə xas olmayan bayramlar üstələməməlidir. Milli bayramların avropasayağı qeyd olunması kökündən yanlış məsələdir. Dəyərlər və ənənələr zamanla dəyişir. Zamanla dəyişikliyə təntənə deməkdir, nəticədə narahatlıq doğuran vəziyyət yaranır. Milli bayramlar tarixən necə keçirilibsə, o formada da xalqımız tərəfindən yaşadılmalıdır. Diqqətli, ehtiyatlı və məsuliyyətli olmaq lazımdır. Yeniliklər, dəyişikliklər bütün ənənələrin, dəyərlərin unudulmasına səbəb ola bilər. Milli bayramlar bizim mədəni, mənəvi sərvətimizdir. Bu sərvətə ciddi formada sahib çıxmalıyıq. Əks təqdirdə, çox çətin duruma düşə bilərik”.

AMEA-nın Folklor İnstitutunun Müasir folklor şöbəsinin müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor Füzuli Bayat APA-ya müsahibəsində bu mövzuya toxunaraq deyib ki, gəncləri müasir dövrün tələblərinə uyğun şəkildə davrandıqlarına görə qınamaq olmaz: “Bu gün Qazaxda, Şəmkirdə, Borçalıda gənclər üzvlərinə avropasayağı, qorxulu maskalar keçirib şənəlirlər. Bunu qınamaqla nəyəsə nail ola bilməyəcəyik, onlar onsuz da istədikləri kimi şənələncələr.”

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

11 aylıq Məryəmin ölümü ilə bağlı şok ittihamlar - həkim danışdı

Təhdid, hədə-qorxu, pul təklifi...

11 aylıq Məryəmin ölümü ilə bağlı yaranan narazılığa görə tərəflər bir-birinə qarşı ittihamlar irəli sürüb. Uşağın valideynləri həkimin cəzalandırılmasını tələb edir. Həkim isə iddia edir ki, uşağın ailəsi ondan pul tələb edir.

Musavat.com mövzu ilə bağlı bir neçə gün əvvəl məlumat dərc etmişdi. Hadisəyə görə yaranmış narazılıqla bağlı

yeni iddialar səsləndirilib. Əvvəlcə qeyd edək ki, 11 aylıq Məryəm qızdırması qalxdığı üçün Akademik Mirqasimov adına Respublika Klinik Xəstəxanasına çatdırılıb. Bir həftə xəstəxanada müalicə aldıqdan sonra evə buraxılıb. Evə gətirilən Məryəmin halı ağırlaşdı üçün yenidən xəstəxanaya aparılıb və orada dünyasını dəyişib.

Məryəmin anası Esmira Xəlilova redaksiyaya göndərdiyi şikayət məktubunda bildirib ki, əkiz qızlarından biri olan Məryəmi 2023-cü ilin mart ayında xəstəxanaya aparılıb: “Qızdırması var idi. Həkim Pərvanə Əsgərovanın qəbulunda olduq. Bir həftə orada qaldıq. Uşağım müalicə alsada səhhəti yaxşılaşmadı. Həkimdən soruşanda dedi ki, düzələcək, dərmanların təsiridir. Bir həftə sonra bizim razılığımla olmadan xəstəxanadan evə göndərdi. Evə çatandan bir saat sonra uşağın vəziyyəti pisləşdi. Həkimə zəng edəndə yənə dedi ki, narahat olma. Bir dərman adı verdi ki, uşağa verək. Vəziyyətin pisləşdiyini görüb təcili yardıma zəng elədim. Uşağın bağırsaqları təmiz boşalmışdı. Xəstəxanaya aparanda uşaq orada vəfat etdi”.

Esmira Xəlilova deyib ki, uşağı həkim səhlənkarlığının qurbanı olub: “Həkim məsuliyyətdən kənarda qaldı. Qızdırması olan uşaq niyə ölməlidir? Birinci dəfədir uşaq qızdırmaqlı olur? Səhv müalicənin nə

ticəsində uşağımı itirdim. Amma cinayət işinin açılması da rədd edildi. Ekspertiza rəyində yazılıb ki, guya uşağın bağırsaqında xora aşkarlanıb. Necə oldu ki, indiye qədər heç bir problem olmadığı halda bir gündə xoradan uşaq öldü? Bütün rəsmi qurumlara müraciət etmişik. Amma şikayətimizə baxan yoxdur”.

Esmira Xəlilova bildirib ki, həkim və onun yaxınları dəfələrlə barışıq üçün onlara müraciət edib, maddi və mənəvi zərərin qarşılansını təklif etsələr də razılaşmayıblar: “Pul təklif etdilər ki, barışaq. Amma bu, mümkün deyil. Məryəmin ölümünə səbəb olan həkim qanun qarşısında cavab verməlidir”.

Mövzu ilə bağlı Musavat.com-a danışan həkim Pərvanə Əsgərova bildirib ki, qarşı tərəfin səsləndirdiyi fikirlər əsassızdır. Onun sözlərinə görə uşaq xəstəxanadan sağ-salamat çıxarılaq evə aparılıb: “Üç gün sonra ağır vəziyyətdə xəstəxanaya gətirilib. Uşağın ölümünün səbəbi ilə bağlı prokurorluğun qərarı var. Qarşı tərəf mənim barəmdə həqiqətə uyğun olmayan məlumatlar yayır. Bununla bağlı məhkəməyə müraciət etmək istəyirdim. Amma sonradan fikrimi dəyişdim”.

Həkimin sözlərinə görə, uşağın valideynləri ondan şikayət etməmək üçün pul

tələb edib. Pərvanə Əsgərova özünün və ailə üzvlərinin mərhum Məryəmin ailəsi ilə görüşməsi, onlara pul təklif edilməsi ilə bağlı iddiaları da təkzib edib: “Heç kim onlarla danışmayıb. Evlərinə də heç kim getməyib. Deyilənlər doğru deyil. Onu kiminsə hədələməsi, təhdid etməsi fikirləri də əsassızdır”.

Qeyd edək ki, Esmira Xəlilova bildirir ki, Pərvanə Əsgərovanın özü, xəstəxananın şöbə müdiri olan qohumu Güllü Əsgərova və digər qohumları dəfələrlə barışıq üçün onlara müraciət ediblər: “Zənglərin hamısının səs yazıları var. Evimə, həyat yoldaşımla iş yerinə qədər gəliblər. Dəfələrlə Pərvanə Əsgərovanın özü zəng edib, bağça müdiresi olan xalası qızı bizimlə danışdı. Güllü Əsgərova Pərvanə Əsgərova üçün mənə zəng edib. Şəxsən mənə deyib ki, barışmasaq, işlərini özləri həll edəçəklər. Elə də oldu. Dedikləri kimi “iş həll elədilər”. Bütün zənglər var. Mən bu qədər sözü niyə yalandan deyim?”

Bizə evi, maşını onlar təklif edib. Mənim heç vaxt maddi tələbim olmayıb. Tək istəyim həkimin cəzalandırılması olub. Eşitdiyimə görə ona töhmət verilib. Amma mən cəzalandırılmasını tələb edərdim”.

İkinci MURADOV, “Yeni Məsavət”

Azərbaycan Baş Prokurorluğunda “QHT işi” ilə bağlı cinayət işi başlandı. Artıq proses çərçivəsində “Vətəndaş Hüquqları” İnstitutunun rəhbəri Bəşir Süleymanlı və ictimai fəal Altay Məmməd həbs edilib.

Media Hüquqları Institutunun təmsilçisi Xəlid Ağayev, o cümlədən Hüquq və İnkişaf İctimai Birliyinin rəhbəri Hafiz Həsənov istintaqa cəlb olunub. Bundan başqa, onlarla QHT rəhbəri dindirilməsi üçün Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsinə çağırılıb.

Bildirilir ki, yeni cinayət işi ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyindən (USAID) qrantların alınması ilə bağlıdır.

Məlumatlara görə, bu qurumdan qrant alan bütün təşkilatların təmsilçiləri istintaqda dindirilir.

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu Gununsesi.info-ya açıqlamasında bu prosesdən təəccübləndiyini deyib: “Hələ ki məni çağırmayıblar. Çağırsalar, gedəcəyəm. Dövlət orqanları var ki, Dünya Bankından, Avropa İttifaqından, USAID-dən qrantlar alıb. QHT-lər də bu qurumların aldığılarından qat-qat az qrant alıb. Bu pullar cəmiyyətdə maariflənməyə, insanlara pulsuz hüquqi xidmət göstərməyə, kəndlərdə su çəkilişlərinə, məktəb-baxça təmirlərinə yönəlib. Heç kəs aldığı pullardan dövlətə qarşı istifadə etməyib. Ona görə də nə baş verdiyini başa düşməyə çalışırıq”.

Məlum olduğu kimi, 1991-ci ildən ölkəmizdə fəaliyyət göstərən USAID-in Azərbaycandakı 34 illik fəaliyyəti yalnız iqtisadi və sosial sahələrə dəstək olmaqdan

ibarət olmayıb. Təşkilatın əsas məqsədlərindən biri də ölkənin ictimai-siyasi həyatına təsir göstərmək olub.

Rəsmi məlumatlara görə, USAID Azərbaycanda kənd təsərrüfatı, qadın sahibkarlığı, kiçik və orta biznesin inkişafı, gənclərin bacarıqlarının artırılması istiqamətində fəaliyyət göstərib. Bununla yanaşı, USAID səhiyyə sektoru və idarəetmə islahatlarına da maliyyə ayırıb. 34 il ərzində təşkilat Azərbaycana ümumilikdə 431 milyon dollar vəsait ayırıb ki, bu da kifayət qədər böyük məbləğdir.

Lakin burada vacib bir məqam var: USAID sadəcə bir yardım təşkilatı deyil, ABŞ hökumətinin xarici siyasət alətlərindən biridir. Təcrübə göstərir ki, bu tip donor təşkilatlar humanitar yardım və iqtisadi dəstək adı altında müəyyən siyasi məqsədlər güdür. USAID də Azərbaycanda uzun illər ərzində müxtəlif qruplara dəstək verməklə ABŞ-ın maraqlarını ön plana çıxarmağa çalışıb.

USAID-in dəstəklədiyi layihələr nə qədər müsbət təsir bağışlasa da, nəticə etibarilə təşkilatın əsas məqsədi Azərbaycanın daxili proseslərinə nüfuz etmək və müəyyən qrupları öz təsir dairəsində saxlamaq olub.

Mövzu ilə bağlı Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədr müavini Arzuxan Əlizadə “Yeni Müsavat”a danışib: “Təbii ki, is-

USAID-lə bağlı Bakıda gedən istintaq

Arzuxan Əlizadə: “Baş verən bu proses bütövlükdə xoşagələndir”

tintaq tam aydınlaşdıracaq ki, qanunvericiliyə müvafiq olaraq ayrılan qrantlar qeydiyyatdan keçibse, bu məsələdə hüquqi problem yoxdur. Bir neçə il əvvəl Azərbaycan qa-

nunvericiliyində dəyişikliklər edilib və həmin dəyişikliklərə əsasən, xaricdən maliyyələşmə məsələlərində qeyri-hökumət təşkilatları Ədliyyə Nazirliyinə məlumat verməli və

bu proses şəffaf aparılmalıdır. Əgər bu fəaliyyət qanun dəyişikliyinə əvvəl həyata keçirilibse, o zaman məsələ bir başqa müstəvidə dəyərləndirilməlidir. Lakin əgər həmin

qanun qəbul edildikdən və qadağa qüvvəyə mindikdən sonra müvafiq icazə olmadan qrantlar ayrılıbsa, bu, artıq tamamilə fərqli yanaşma və araşdırma tələb edən məsələdir.

İstənilən halda, baş verən bu proses bütövlükdə xoşagələndir. Çünki burada həm vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin, həm də jurnalistlərin fəaliyyəti ilə bilavasitə bağlı məqamlar var. Əlbəttə, heç kim istəməz ki, bu cür hallar yaşansın. Lakin istənilən halda qanun varsa, ona riayət etmək hər kəsin borcudur. Kimliyindən, peşəsindən və ictimai mövqeyindən asılı olmayaraq, qanunlara əməl edilməlidir. Əgər qanun pozulubsa, bu, məsuliyyət yaradır. Bu məsuliyyət inzibati də ola bilər, əgər ortada cinayət tərkibli hərəkətlər varsa, cinayət məsuliyyəti də yaranır.

Hazırda məsələ istintaq mərhələsindədir. İstintaq orqanları bu işlə bağlı araşdırmalar aparır və bu prosesə hər hansı müdaxilə istintaqa təzyiq kimi qiymətləndirilə bilər. Ən azından arzumuz budur ki, heç kim araşdırmaların nəticəsi olaraq cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasın və proses cəmiyyət üçün ağırsız nəticələne bilsin”.

□ **Xəlida GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Məleykə Abbaszadə yazıçıları imtahana çəkir - məşhurlardan sərt reaksiyalar

Anar: “Hansı yazıçıları kimlər imtahan edəcək? Bu məsələ mənə qərribə gəlir...”

“Azərbaycan dili üzrə sertifikatlaşdırma imtahanının sınaq prosesində iştirak edəcəyəm. Həmkarlarımı - yazıçıları, jurnalistləri, filoloqları da Azərbaycan dili bilgilərini yoxlamağa dəvət edirəm”. Bunu Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri, “525-ci qəzet”in baş redaktoru Rəşad Məcid bildirib.

Məlum olduğu kimi, Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) “Azərbaycan dili bacarıqları üzrə səviyyələrə dair tələblər” sertifikatlaşdırma imtahanı modelini hazırlayaraq ictimaiyyətə təqdim edib.

“İngilis, alman və başqa dillərdə biliyin səviyyəsini müəy-

yənləşdirən imtahanlar barədə hamımız bilirik. Bəs bizim doğma Azərbaycan dili bilgilərini sertifikatlaşdırma imtahanı prosesinə niyə də keçirilməsin? Məleykə xanım ilkin 2000 datanın yaradılması üçün mütəxəssisləri, həmçinin yazıçıları sınaq prosesinə qoşulmağa dəvət

edib. Qeyd olunub ki, iştirakçılar ödənişsiz şəkildə sınaq prosesində iştirak edə bilərlər. İmtahan nəticələri emal olunduqdan sonra iştirakçıların elektron poçt ünvanına göndəriləcək. Göründüyü kimi, anonimlik də saxlanacaq. Qorxulu nəse yoxdur. Təəssüf edirik ki, bu cür vacib məsələnin müzakirəsi lüzumsuz istiqamətə yönəldi. Mən Azərbaycan dili bilgilərini yoxlamaq istəyən hər kəsi Məleykə xanımın çağırışına

na qoşulmağa, bu vacib sertifikatlaşdırma imtahanı üçün lazım olan ilkin 2000 datanın yaradılmasına töhfə verməyə çağırıram”, - R.Məcid deyib.

Bəs yazıçılar, jurnalistlər bu çağırışa qoşulacaqmı? Ədəbiyyat adamlarının Azərbaycan dilini hansı səviyyədə bildiyini yoxlamaq onları aşağılamaqdır? Çünki bəziləri sərt etiraz ediblər.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) sədri, Xalq yazıçısı Anar Rzayev məsələ ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışdı: “Məleykə Abbaszadə mənə də həmin tədbirə dəvət etmişdi. Həmin vaxt xarici qonaqların olduğu üçün tədbirə gedə bilməmişdim. Bu baxımdan məsələnin mahiyyətindən xəbərim yoxdur. Xəbərim olmadığı üçün bu haqda danışmaq istəmirəm. Ancaq mənə o qərribə gəlir ki, indi qədər Azərbaycan dilini yazıçılar yaşadı, indi yazıçıları təzədən imtahan edəcəklər? Kim edəcək? Kimləri imtahan edəcəklər - xalq yazıçıları, akademikləri, gənc yazıçıları, ya kimləri? İmtahanı kim qəbul edəcək? Bunlar mənə aydın deyil. Özüm üçün aydınlaşdırıqdan sonra aydın cavab verə bilərəm”.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü Seyran Səxa-

vət də məsələyə sərt reaksiya verib: “Başqa ixtisas sahiblərini deyə bilmərəm, amma yazıçılarla bağlı onu deyə bilərəm ki, biz Azərbaycan dilindən imtahan verməyə hazırıq. Birçə xırda şərtim var, bizdən 1 saat əvvəl Məleykə xanım imla yazsın, əgər yaxşı yazırsa, səhvi yoxdursa, bütün yazıçılar Azərbaycan dilindən imtahan verməyə hazırıdır”.

Əməkdar jurnalist, filologiya elmləri doktoru Qulu Məhərrəmli isə “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirdi: “Əslində ana dilinin keşiyində dayanan, dayanmalı olan və onun inkişafına töhfə verən peşə sahiblərindən biri yazıçılardır. Yazıçı dili yaradan şəxsdir, faktiki olaraq dili formalaşdırır. Əgər yazıçı dili bilmirsə, onda vəziyyət daha da kritik hala gəlir.

Təəssüf ki, dövlət qurumlarında çalışan və ana dilində öz fikrini ifadə edə bilməyən çox sayda məmur var. Onlardan birinci növbədə dövlət dilini bilmələri tələb olunmalıdır. Onlar sertifikatlaşdırma cəlb edilməli, imtahandan keçməlidirlər. Hər kəs anlamalıdır ki, dövlət dilinə hörmət göstərmək və onu bilmək vacibdir. Çünki ana dili bizim milli varlığımızı ifadə edir.

Amma bütün bunlara baxmayaraq, ana dili məsələsinin gündəmdə qalması müsbət haldır”.

Əməkdar jurnalist Azər Həsərov qeyd edib: “Baxıram ki, bəziləri Məleykə Abbaszadənin məlum çağırışını qərribəci-

liyə salır. Şəxsən mən düşünürəm ki, ümumiyyətlə, AYB-yə üzvlük elə dövlət dilimizdən imtahanla olmalıdır! Ona görə ki, bu qurumun üzvü olduğu halda ard-arda üç cümləni düzüb-qoşa bilməyən xeyli insan var. Onlar ora necə və niyə üzvlüblər? Yaxud da yazıçı və ya şair olmadığı halda AYB üzvlüblər olurlar da az deyil. İndi ki, bu adamlar özlərini AYB üzvlü olmağa layiq sanaraq o quruma qoşulublar, dövlət dilimizdən imtahan verməkdən də çəkinməlidirlər.

Məncə, dövlət dilindən imtahan yalnız yazıçı və şairlər üçün olmasın. Elə biz jurnalistləri də bu prosesdən keçirmək lazımdır. Şəxsən mən AYB üzvlü olmasam da, imtahanda həvəslə iştirak etməyə hazırəm. Özündən deyən - iddialı bütün jurnalistləri də bu prosesdə iştiraka çağırıram. Gələn, doğrudan da söz - yazı adamı olduğumuzu bir də bu müstəvidə sınayaq. Həm də yetişən nəslə örnək olaq.

Ən sonda isə düşünürəm ki, belə bir imtahandan nazirlər, icra başçıları və deputatları da keçirmək lazımdır. Özü də hamıdan öndə onlar getsin, biz də onların ardınca.

Lap vacib olan isə budur ki, rüsdillilər belə bir imtahanda mütləq iştirak etsin. Çünki onlar həmişə iddia edirlər ki, rus məktəbində oxusalar da dövlət dilimizi də əla mənimsəyirlər. Buyurun, sübut edin bunu”.

□ **Xəlida GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Novruz bolluq və bərəkətin rəmzi sayılır. Hər il olduğu kimi, bu il də ailələr bayram süfrələrini zəngin etmək üçün alış-verişə başlayıb. Lakin bazarlardakı qiymətlər süfrələrin tərtibinə təsirsiz ötürüb.

Bes bu il bir ailənin Novruz süfrəsi üçün minimum nə qədər xərc çəkməsi lazım gələcək?

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat" olaraq bazar və marketlərdəki qiymətlərlə maraqlandıq.

Şəkərbura, paxlava, qoğal... Bu şirniyyatsız Novruz təsəvvür etmək mümkün deyil. Zəngin və ya kasıb olmasından asılı olmayaraq, hər ailənin süfrəsində olduğu kimi, bayram ənənələrinin ayrılmaz hissəsi olan bu şirniyyatların hazırlanması üçün kifayət qədər vəsait tələb olunur.

Hazırda bazarda bu məhsulların əsas inqrediyentlərinin qiymətləri belədir:

Un (1 kq) - 1,5 manat
Kərə yağı (1 kq) - 20 manatdan başlayır

Qatıq (1 kq) - 3-4 manat
Yumurta (10 ədəd) - 1,20-1,30 manat

Qoz ləpəsi (1 kq) - 16 manat

Fındıq ləpəsi (1 kq) - 15 manat

Şəkər tozu (2 kq) - 4 manat

Ədviyyatlar - 2 manat.

Bu məhsulların ümumi dəyəri minimum 70-80 manat edir.

Əgər şirniyyatları hazır almaq istəyirsinizsə, o zaman

qiymətlər belə dəyişir:

Şəkərbura (1 ədəd) - 1,20 manat

Qoğal (1 ədəd) - 1 manat
Paxlava (1 kq) - minimum

20 manat.

Dörd nəfərlik bir ailə üçün 10 şəkərbura, 10 qoğal və 1

təbii ki, plovdur. Bes plov bişirmək üçün nə qədər xərc tələb olunur?

Düyü (1 kq) - 5 manat
Ət (1 kq - mal əti) - 13-14

manat

Qoyun əti (1 kq) - 18-20 manat

manat.

Ümumi xərcləri hesablasaq, bir ailənin bayram süfrəsində plovun olması ən azı 40-50 manata başa gəlir.

Bayram süfrələrinin ənənəvi hissəsi olan meyvələrin də qiymətləri ötən illərlə mü-

Novruz süfrəsi necəyə başa gələcək?

Natiq Cəfərli: "Ötən illərlə müqayisədə daha yüksək xərc çəkməli olacağıq, çünki..."

kiloqram paxlava nəzərdə tutulsa, bu, təxminən 50 manata başa gələcək.
Novruz süfrəsinin şahı,

Toyuq əti (1 kq) - 6-10 manat.

Əlavə məhsullar (yağ, soğan, ədviyyatlar və s.) - 20-25

qayisədə artıb.

Mandarin (1 kq) - 3-4 manat

Banan (1 kq) - 3-4 manat
Alma (1 kq) - 2-3 manat

Portağal (1 kq) - 3-4 manat.

Bir ailənin bayram üçün meyvə alış-verişi ən azı 20-30 manata başa gələcək.

İqtisadçı Natiq Cəfərli

məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu

il bayram xərclərinin əvvəlki illərlə müqayisədə daha

çox olacağını bildirib: "Əlbəttə, bunu dəqiq hesablamaq

çətindir, çünki ailələrin gəlir səviyyəsi fərqlidir. Lakin orta statistik Azərbaycan ailəsinin gəlir

səviyyəsini və Novruz bayramının uzunmüddətli olduğunu nəzərə alsaq, xüsusilə də bu il

Novruzla Ramazan ayının ardıcıl gəlməsini düşünəndə, dörd nəfərlik bir ailənin bu bayramı

yola verməsi üçün minimum 1000 manata yaxın xərc çəkəcəyi gözlənilir".

✉ **Xalidə GƏRAY,**

Fotolar müəllifindir

"Yeni Müsavat"

Güneydə Novruz bayramı: kürdlərə izn verildi, türklərə verilmədi - reaksiya

Sayman Aruz: "Qərbi Azərbaycan əyalətində xalqımız Novruz bayramını yüksək səviyyədə qeyd edir, sadəcə..."

Irandə Qərbi Azərbaycan əyalətinin mərkəzi Urmiya şəhərində keçirilməsi nəzərdə tutulan bayram şənliyi mərasiminə icazə verilməyib.

Bildirilib ki, mərasimdə tonqal qalanması, incəsənət və musiqi qruplarının ifası və sənətçilərin çıxışları nəzərdə tutulubmuş. Azərbaycanlıların təşkil etdiyi bayram mərasiminə icazə verilmədiyi halda bölgədə yaşayan kürdlərin analoji mərasimləri (ilaxır çərşənbədə) keçirməsi barədəki müraciətləri müsbət cavablandırılıb.

Bu ikili yanaşmanın və etnik diskriminasiyanın səbəbi nədir? Fars rejimi nə üçün soydaşlarımıza adicə milli bayramlarını qeyd etməyə imkan vermir?

Mövzu ilə bağlı Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Güney Azərbaycan Şöbəsinin rəhbəri Sayman Aruz "Yeni Müsavat"a danışaraq deyib ki, yerli əhalinin - yəni türk xalqının nümayəndələrinin cəhdlərinə baxmayaraq, mərkəzi hakimiyyət fərqli mövqe sərgiləyib: "Burada birbaşa

SEPAH-ı və ona bağlı olan qruplaşmaları nəzərdə tuturam. Onların "səyləri" nəticəsində kənardan Azərbaycana yeridilmiş terrorçu qüvvələr guya Novruz bayramı şənliyi keçirmək adı ilə bu torpaqlarda öz mövcudluqlarını legitimləşdirməyə çalışıblar.

Bu addım əslində Qərbi Azərbaycanda etnik münasibətin daha da qızıxdırılmasına hesablanmış bir oyundur. Çünki hazırda PKK və YPG silahlarını yerə qoyur, Suriyada daha sabit və bütöv bir hakimiyyət qurulması prosesi gedir. Eyni zamanda Türkiyədə uzun müddət terrorla məşğul olan qruplaşmalar artıq bu fikirdən uzaqlaşır və təcridcən silahlarını yerə qoymağa başlayırlar. Lakin bu, İran hakimiyyətinə, konkret desək, molla rejiminə sərf etmir. Ona görə də çalışırlar ki, Qərbi Azərbaycanda torpaq məsələsi və sünni-şie qarşıdurması yəni alovlaşsın ki, öz məkrli planlarını həyata keçirə bil-

sinlər. Bu planlardan biri isə hər zaman olduğu kimi, Azərbaycan-türk xalqına müxtəlif formalarda təzyiq göstərməkdir".

S.Aruzun sözlərinə görə, son yüz ildə Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş soyqırımlara (Cilovluq faciəsi, Urmiya, Makü, Xoy, Salmas və Suldüz qətləmləri) nəzər salsaq, bütün bu hadisələrdə kürd terrorçularının, ermənilərin və onlara dəstək verən qüvvələrin birləşərək Azərbaycan türklərinə hücum etdiyini görmək olar: "Bu qırğınların arxasında sırf antitürk, anti-Azərbaycan siyasəti dayanır ki, bu gün də İran molla-fars hakimiyyəti tərəfindən davam etdirilir. Bu, eyni siyasətin davamıdır və təbii ki, xalqımız bu məkrli və çirkin oyunun fərqindədir. Qarabağda və digər ərazilərimizdə bu fitnəkar planlar iflasa uğradığı kimi, eyni aqibət Suldüzda, Qərbi Azərbaycanda, Urmiyada da yaşanacaq".

Yazıçı qeyd edir ki, onda olan məlumata görə, rəsmi icazə olmasa da, bu gün Qərbi Azərbaycan əyalətində, Makü və Soyuqbulağa qədər soydaşlarımız Novruz bayramını yüksək səviyyədə qeyd edirlər.

✉ **Xalidə GƏRAY,**

"Yeni Müsavat"

Qızılın qiyməti əlçatmaz oldu - Azərbaycan bazarına təsiri
İqtisadçı: "Neft qiymətlərinin enməsi qızıl tədarükünə sabit maliyyə aləti kimi tələbatı artırıb"

Əmtəə bazarlarında qızılın bir troya unsiyası üzrə fyuçerslərin qiyməti 3 050 ABŞ dollarına yaxınlaşır.

"APA-Economics" birja məlumatlarına istinadən xəbər verir ki, martın 19-u səhər saatlarına olan məlumata görə, Nyu-Yorkun COMEX əmtəə birjasında qızılın bir troya unsiyası üzrə aprel fyuçerslərinin qiyməti 0,18% artaraq 3 046,06 ABŞ dollarına bərabər olub.

Bu arada "Fitch Ratings" beynəlxalq reyting agentliyi qızılın 2025-2027-ci illər üçün qiymət proqnozunu yüksəldib. Məlumata görə, "Fitch" 2025-ci il üzrə qızılın orta qiyməti ilə bağlı proqnozunu 2100 dollardan 2400 dollara, 2026-cı il üzrə 1700 dollardan 2100 dollara, 2027-ci il üzrə isə 1700 dollardan 2000 dollara qədər artırıb. Başqa sözlə, proqnoz 2025-2027-ci illər üzrə 300-400 dollar artırılıb.

Agentlik qeyd edib ki, yeni proqnoz geosiyasi risklər səbəbindən investorların qızıla tələbinin artması ilə bağlıdır: "2025-2027-ci illər üçün artırılmış qızıl qiyməti proqnozları, qiymətli metalın "təhlükəsiz liman" olması ilə bağlıdır. Ticarət müharibəsi ilə bağlı narahatlıqlar və səhmlər, eləcə də istiqraz bazarlarındakı dəyişikliyin qızıla yatırımları artıraraq qiymətlərin rekord səviyyəyə çatmasına səbəb olub. Geosiyasi risklər və investorların inflyasiya, həmçinin dövlət borcu ilə bağlı artan narahatlıqları yaxın və orta müddətli qiymət proqnozlarını dəstəkləyir".

İqtisadçı Eyyub Kərimli "Yeni Müsavat"a mövzunu şərh edərkən bildirdi ki, qızılın qiymətinin artması qızıla olan tələbatın artması ilə əlaqədardır: "Məlum olduğu kimi, neft qiymətlərinin enməsi qızıl tədarükünə sabit maliyyə aləti kimi tələbatı artırır. Hazırda dünya bankları da qızıl alışını artırır. Qızıl qiymətinin artmasına təsir edən amillərdən biri də budur. Azərbaycana isə bu, iki istiqamətdə təsir göstərir. Ölkəmiz həm də qızıl ixracatçısıdır. Təkcə 2024-cü ildə qızıl ixracı 180 milyon dollar olub. Bu da qeyri-neft sektorundan sonra ölkəmizə valyuta gətirən əsas sahələrdən biridir. Bu baxımdan qızılın qiymətinin artması qızıl ixracatçısı kimi büdcə gəlirlərimizi artırır, lakin bununla yanaşı, Azərbaycan həm də qızıl idxalatçısıdır".

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanda 478.3 kq qızıl, 776.6 kq isə gümüş istehsal edilib. Ölkədə qızıl istehsalı əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 81.4%, gümüş istehsalı isə 36.8% artıb.

2025-ci il mart ayının 1-nə Azərbaycanda qızıl və gümüş üzrə hazır məhsul ehtiyatı müvafiq olaraq 160.4 kq və 668.9 kq təşkil edib.

Qeyd edək ki, Dünya Qızıl Şurasının (World Gold Council, WGS) məlumatına görə, dünyanın müxtəlif ölkələrinin mərkəzi bankları ardıcıl üç ildir ehtiyatlarını artırmaq üçün min tondan çox qızıl alır. İnkişaf etməkdə olan ölkələrin mərkəzi bankları qiymətli metalın xalis alış-üzrə lider mövqelərini qoruyurlar. Ən böyük qızıl ehtiyatları olan ölkələr siyahısında ABŞ lider mövqedədir, onun qızıl ehtiyatları 8133,46 tondur. İkinci yeri Almaniyaya (3351,53) tutur. Ardınca müvafiq olaraq, İtaliya (2451,84), Fransa (2437), Rusiya (2335,9) və Çin (2279,56) gəlir. İlk onluğa həmçinin İsveçrə, Hindistan, Yaponiya və Niderland da daxildir.

Ekspertlərin proqnozlarına görə, 2025-ci ildə mərkəzi bankların qızıla olan marağı davam edəcək və alışların həcmi 900 tona çatı bilər.

✉ **Nigar HƏSƏNLİ,**

"Yeni Müsavat"

ABŞ və Rusiyada başlanmış antimiqrant kampaniyası bütün şiddəti ilə davam edərkən, bənzər xəbərlər Avropanın bəzi ölkələrindən də gəlir. Hətta uzun illərdir dünyada hər bir ölkədən daha çox miqrant qəbul edən və öz içində barındıran Almaniya da sığınacaq verməyə layiq görmədiyi miqrantları qrup-qrup öz ölkəsinə göndərir.

Bu günlərdə isə Qazaxıstanda miqrantlara qarşı reydlər keçirilib və ölkədə qalma müddətini keçən 2,5 min əcnəbi aşkarlanıb. Daha 2,5 min nəfərin isə Qazaxıstanda qeyri-qanuni fəaliyyət göstərdiyi məlum olub. Bu şəxslərinin əksəriyyətinin Qazaxıstanla qonşu ölkələrdən olduğu, lakin əməliyyat zamanı Banqladeş, Misir, İtaliya, Nigeriya və Madaqaskardan olan qeyri-qanuni mühacirlərin də müəyyən edildiyi bildirilir.

Maraqlıdır, bəs Azərbaycanda durum necədir? Dövlət Miqrasiya Xidməti qanunsuz miqrantlara qarşı tədbirlər görürmü? İndiyə qədər ölkəmizdə nə qədər qanunsuz miqrant aşkarlanıb və deportasiya edilib?

Qeyd edək ki, Azərbaycan coğrafi mövqeyinə görə həm tranzit, həm də qəbul edən ölkə statusundadır. Burada əsasən Asiya və Afrika ölkələrindən, həmçinin region ölkələrindən miqrantlar gəlir. Bəziləri ölkəmizə işləmək, bəziləri isə başqa ölkəyə keçmək məqsədilə daxil olur. Bu səbəbdən Azərbaycan da qeyri-qanuni miqrasiyaya qarşı mütəmadi tədbirlər görür. Dövlət Miqrasiya Xidməti (DMX) qeyri-qanuni miqrasiyanın qarşısını almaq məqsə-

Dünya miqrantların başına dar edilib, Azərbaycanda vəziyyət necədir?

Ekspertlər deyir ki, ölkəmizdə miqrantların sayı artıb, qeyri-qanuni yaşayanlar isə...

dilə mütəmadi monitorinqlər, reydlər və yoxlamalar həyata keçirir. Xidmət həmçinin ölkədə qalma müddətini keçmiş şəxsləri, vizasız rejimi pozanları, icazəsiz işləyən əcnəbiləri müəyyənləşdirir və onlara qarşı qanunvericiliyə uyğun tədbirlər görür.

DMX-nin 2024-cü ilin yekunlarına dair məlumatına görə, ilin əvvəlindən etibarən 2000-dən çox qanunsuz miqrant aşkarlanıb. Onlardan bir hissəsi cərimələnib, digər hissəsi isə deportasiya edilib.

Ən çox qanunsuz miqrantlar Pakistan, Hindistan, Banqladeş, Nigeriya, Türkiyə və Orta Asiya ölkələrindən olan şəxslərdir. Qanunsuz miqrantlarla bağlı əsas tədbirlər isə bunlar göstərilir: qalma müddəti bitmiş şəxslərin ölkədən çıxarılması; qanunsuz əmək fəaliyyəti ilə məşğul olanlara qarşı cərimələrin tətbiqi; miqrasiya qanunvericiliyinin pozulmasına görə inzibati məsuliyyətin gücləndirilməsi.

Vətəndaşların Əmək Hü-

quqlarını Müdafiə Liqası İcra-iyə Komitəsinin sədri Sahib Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni MİSAVAT"a fikirlərini bölüşüb: "Rusiya və digər ölkələrin etdikləri dəyişikliklər Azərbaycanın miqrasiya qanunvericiliyində əvvəlcədən də mövcud idi. Nə Rusiya, nə ABŞ, nə də adıçəkilən digər ölkələr BMT-nin əmək miqrantları, onların ailə üzvlərinin müdafiəsi haqqında konvensiyaya qoşulmayıblar. Amma Azərbay-

can qoşulan ölkələrdəndir. Söhbət əmək miqrantlarından gedirsə, Azərbaycanın qanunvericiliyində onsuz da ölkəmizdə iş icazəsi alınması prosesi kifayət qədər mürəkkəbdir. Dövlət Miqrasiya Xidmətində şəffaflıq təmin edilib, müraciət elektronlaşdırılıb, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş müddətlərdə cavab verilir, amma qanunvericiliyin özündə mürəkkəbliliklər var. Birincisi, ölkəmizə gəlmək üçün viza olan ölkələrdən əmək

vizası alıb gəlmək lazımdır. Əmək miqrantı əvvəlcədən hərra gəldiyini, kimlə işləyəcəyini bilməlidir. İş icazəsini isə o özü yox, işəgötürən onun üçün alacaq. İşəgötürən də onu almaq üçün ƏƏSMN-in müəyyən etdiyi kvota çərçivəsində etməlidir. Orada təqribən 8-9 min iş yerindən söhbət gedir və yalnız Azərbaycan vətəndaşlarının iddia etmədiyi işlərə daxil olmağa icazə verilir. Əgər işəgötürən əmək müqaviləsini pozarsa,

həmin şəxs 10 iş günü müddətində ölkəni tərk etməlidir".

Ekspert əlavə edib ki, əcnəbilərin Azərbaycanda qalmasının 3 şərti var. Müvəqqəti olma 90 günə qədərdir, müvəqqəti yaşama 1-2 il ola bilər, daimi yaşama isə 5 il müddətinə müəyyən olunur. Daimi yaşama əldə edənlər artıq siyasi hüquqlar istisna olmaqla, bütün digər hüquqlardan istifadə edə bilərlər.

"Avrasiya miqrasiya təşəbbüsləri platforması" İctimai Birliyinin sədri, deputat Azər Allahverənov "Yeni MİSAVAT"a deyib ki, Azərbaycanda miqrantların qanunsuz əsaslarla aşkar olunması ilə bağlı zəruri tədbirlər həyata keçirilir: "Xüsusilə pandemiyadan sonra ölkə ərazisində miqrantların sayında artım müşahidə edilib. Yalnız qeydiyyatla alınma ilə bağlı edilən müraciətlər 378307 nəfər olub. Nəzərə alınmalıdır ki, miqrantların sayında artım olduqda bu, qeyri-qanuni miqrasiya ilə bağlı statistik rəqəmlərdə də özünü göstərir. 2024-cü ildə 22 min 345 nəfər əcnəbinin ölkə ərazisində qanunsuz yaşaması, fəaliyyət göstərməsi aşkarlanıb və qanuna uyğun olaraq qərarlar verilib. İnzibati Xətalər Məcəlləsinin müvafiq maddələrinin tələblərinin pozulmasına görə ölkə hüdudlarından kənara çıxarılmaqla bağlı qəbul edilmiş qərarların sayı 10973 olub. Yeni miqrantların leqallaşdırılması ilə bağlı zəruri addımlar atılır. Ölkə ərazisində yaşamalarını qanunlaşdırma barədə 5583 müraciət olub. Bu statistik rəqəmlərin hamısı 2024-cü ilə aiddir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
Yeni MİSAVAT

Nikah müqaviləsi məcburi olsunmu? - iki baxış

Vəkil: "Nikah müqaviləsinin bağlanması faktiki olaraq tərəfləri əlavə xərclərdən müdafiə edə bilər"

Psixoloq: "Nikah müqaviləsi faydalı bir hüquqi alət ola bilər, lakin..."

"Bizdə nikah müqaviləsi, bildiyiniz kimi, könüllüdür". Bunu parlamentin 18 mart iclasında deputat Fəzil Mustafa deyib.

O bildirib ki, evlənmiş, ailə qurmuş şəxslərə bizim müəyyən dərəcədə nöqsanlı adətlərin təsiri var, məsələn, insanlar bir-birinə üzük və başqa şey aparsa, heç birini səndəşdirmirlər, sonra iş məhkəməlik olur. "Nikah müqaviləsi olarsa, sabah boşanma prosesi, məhkəmələrin işi uzanmaz. Nikah müqaviləsi məcburi olsa, bu kimi hallar da olmaz", - deyərək deputat təklif irəli sürüb.

Nikah müqaviləsi məcburi ola bilərmi? Könüllü olan nikah müqaviləsini məcburi etmək insan haqlarına müdaxilə sayılırmı?

Hüquqşünas Ramil Süleymanov mövzu ilə bağlı "Yeni MİSAVAT"a fikrini bölüşüb: "Nikah müqaviləsi mülki hüquqi müqavilə formalarından hesab olunur. Bu

müqavilə tərəflər arasında hüquq və vəzifələri müəyyən edir. Ailə Məcəlləsinin 38-ci maddəsində nikah müqaviləsi barədə maddə mövcuddur. Burada qeyd olunur ki, nikah müqaviləsi ailə münasibətlərinin davam etdiyi zamanlarda tərtib oluna, notarial qaydada imzalanı bilər. Burada əsas məsələ ondan ibarətdir ki, ailə münasibətlərinin davam etdiyi zaman və ya ailə münasibətlərinə xitam verildikdən sonra tərəflərin hüquqları, öhdəlikləri yazılır. Tərəflərin necə, nə cür davam edəcəkləri, münasibətlər pozulduqdan sonra uşaqlarla görüş məsələsi hər biri ayrı-ayrılıqda tənzimlənir. Hətta tərəflərin birgə nikah dövründə əldə etdikləri əmlaklar üzərində mülkiyyət hüquqları da qeyd oluna bilər. Bu cür müqavilələrin bağlanması könüllüdür. Uzun-uzadı məhkəmə proseslərinin getməsi, məhkəmələrin perspektivi olmayan iddialar-

la yüklənməməsi üçün ilkin nikaha daxil olmaqdən öncə müddət qoyula bilər. Nikah müqaviləsinin bağlanması faktiki olaraq tərəfləri əlavə xərclərdən müdafiə edə bilər. Ailə Məcəlləsinə görə, istər nikah, istərsə də nikahdan öncə tərəflərin qəbul etdikləri hədiyyələr onların bölünməz əmlakları hesab olunur. Amma tərəflər razılaşıb ki, nikahdan öncə və sonra əldə etdikləri əmlakların bölgüsünü də həyata keçirəcəklər".

Klinik psixoloq, psixo-

terapevt Rövşən Nəcəfov mövzu ilə bağlı "Yeni MİSAVAT"a deyib ki, nikah müqaviləsinin könüllü olması insanın şəxsi azadlıqlarına hörmət prinsipindən irəli gəlir. Məcburi nikah müqaviləsi, cütlüklərin münasibətlərinə üçüncü tərəfi - dövləti birbaşa daxil edir. Halbuki ailə qurmaq fərdi bir qərardır və onun şərtlərini müəyyənləşdirmək azadlığı cütlüklərin ixtiyarında olmalıdır. Dövlətin nikah müqaviləsini məcburi etməsi şəxsi münasibətlərə həddindən artıq müdaxilə anlamına gələ bilər

və ailə institutunu yalnız hüquqi çərçivəyə salaraq onun mənəvi mahiyyətini zəiflədə bilər.

Ailə həm maddi, həm də mənəvi məsuliyyətlər tələb edən bir sistemdir. Boşanma hallarında uzun-uzadı çəkişmələrin yaşanması, tərəflərin maddi məsələləri əvvəlcədən düşünməməsi ilə bağlıdır. Lakin bu, nikah müqaviləsinin məcburi edilməsi deyil, evliliyə daha hazırlıqlı yanaşmağı tələb edir. Evlilik yalnız maddi imkanların mövcudluğu ilə deyil, həm də psixoloji yetkinliklə qurulmalıdır. İnsanlar ailə həyatına daxil olarkən yalnız fiziki və maddi yox, eyni zamanda psixoloji yetkinliyə də sahib olmalıdırlar. Psixoloji yetkinlik, tərəflərin bir-birlərini daha dərinləndirərək tanımasını, münasibətlərinin real əsaslarını anlamasını və

uzunmüddətli birgə həyat üçün sağlam qərarlar verməsini təmin edir. Əks halda, ailə quruluşu yalnız sosial gözləntilərin və formal öhdəliklərin təsiri altında formalaşır. Boşanma hallarında uzun-uzadı çəkişmələrin yaşanması, tərəflərin maddi məsələləri əvvəlcədən düşünməməsi ilə bağlıdır. Lakin bu, nikah müqaviləsinin məcburi edilməsi deyil, evliliyə daha hazırlıqlı yanaşmağı tələb edir. Evlilik yalnız maddi imkanların mövcudluğu ilə deyil, həm də psixoloji yetkinliklə qurulmalıdır. İnsanlar ailə həyatına daxil olarkən yalnız fiziki və maddi yox, eyni zamanda psixoloji yetkinliyə də sahib olmalıdırlar. Psixoloji yetkinlik, tərəflərin bir-birlərini daha dərinləndirərək tanımasını, münasibətlərinin real əsaslarını anlamasını və

Nikah müqaviləsi, seçənlər üçün faydalı bir hüquqi alət ola bilər, lakin onun məcburi edilməsi insan azadlıqlarına müdaxilə kimi qiymətləndiriləcək və evliliyi sırf maddi münasibətlər çərçivəsinə salaraq onun təməlinə insani və mənəvi dəyərləri kölgədə qoyacaq. Əksinə, evlilik öncəsi psixoloji hazırlıq və qarşılıqlı gözləntilərin şəffaf şəkildə müzakirəsi daha sağlam və davamlı ailə münasibətlərinin qurulmasına töhfə verəcəkdir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
Yeni MİSAVAT

Mələmdür ki, bütün dünyada boşanmaların sayı artır. Ailə getdikcə qeyri-sabit bir quruma çevrilir. Yalnız bir çox İslam dövlətlərində ailə demək olar ki, yüz illər əvvəl olduğu kimi sarsılmaz bir quruluş olaraq qalır. Bəlkə də ona görə ki, orada yalnız kişinin nikah bağını pozmaq hüququ var. Qadının isə yalnız məhkəməyə müraciət etmək hüququ var və bu da cəmiyyətdə qınanan bir hərəkətdir. Üstəlik, bunun üçün onun ciddi səbəbləri olmalıdır. “Xasiyyətimiz tutmur” argumenti İslam ölkələrinin çoxunda işləmir.

Avropa və ABŞ-da olduğu kimi Rusiyada da boşanmaların sayı nikahların sayına nisbətən ildən-ilə artır. Bizim ölkəmizdə də artıq hər qurulan 3 ailədən biri bir neçə ilin içində dağılır. Tendensiya göstərir ki, bu gedişlə yaxın vaxtlarda hər iki ailədən biri dağılacaq.

Sosioloqların fikrincə, boşanma səbəbləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqlidir. Bütün dövlətlərin vətəndaşlarının yalnız bir ümumi cəhəti var: onların hamısı xəyanətə dözməyə hazır deyillər. Bu boşanma səbəbi bütün dünyada əsas səbəblərdən biri olaraq qalır. Ölkəmizdə isə boşanmaların təxminən dördüdə biri xəyanət ucbatından baş verir.

Avropada alimlərin göstərdiyi boşanmaların əsas səbəblərindən biri əhalinin rifahının yüksəlməsi, maddi sərvətlərin cəmiyyətin bütün təbəqələri arasında daha ədalətli bölüşdürülməsi və dövlət müavinətləri sisteminin sürətli inkişafıdır. Bu, paradoksal olaraq ona gətirib çıxarıb ki, Avropanın ən firavan ölkələrində hər bir həyat yoldaşı müdafiə olunduğunu hiss edir və uşaqları olsa belə, bütün çətinliklərin öhdəsindən təkbaşına gələ bilir.

Yeni iqtisadi dayaq kimi nikah getdikcə daha az insana ehtiyac duyur, lakin ailəni seven insanların birliyi kimi həmişə işləmir, çünki onun alternativləri var: çoxlu sayda cüt-

lük münasibətləri rəsmi qeydiyyatdan keçirmədən vətəndaş birliyində yaşayır.

Beləliklə, dünya üzündə boşanmaların əsasən 13 səbəbi qeyd olunur. Sıralama şərtidir və ölkələr üzrə yerləri dəyişə bilər:

1-ci səbəb - tək yaşamaq sərfəlidir - Boşanma nisbətinin 71 faizlə dünyada ən yüksək göstəricilərdən biri olduğu Belçikada subay olmaq sadəcə olaraq faydalıdır. Belçikada ənənəvi evlilik getdikcə populyarlığını itirir və bu tendensiya dünyaya sirayət edir.

2-ci səbəb - xəyanət və yadlaşma - Avropada boşanmaların ən çox göstərilən səbəbləri arasında sosioloqlar ər-arvadın xəyanətini və bir-birinə yadlaşmasını qeyd edirlər;

3-cü səbəb - alkoqolizm və narkomaniya - Həyat yoldaşlarından birinin alkoqolizm və narkotik asılılığı kimi sosial patologiyalar boşanmaların ümumi səbəbi olaraq qalır;

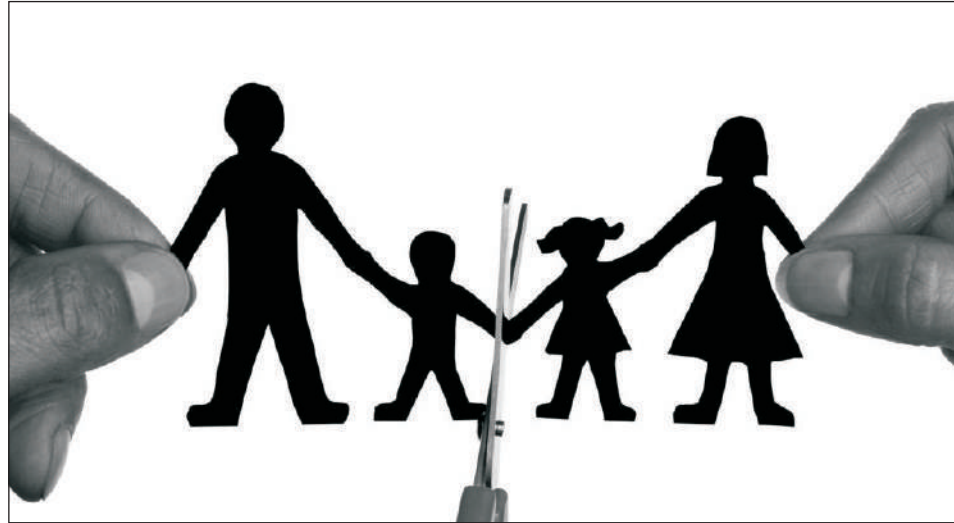
4-cü səbəb - homoseksual münasibətlər - Ər-arvaddan birinin eynicinsli cinsi partnyor olması səbəbindən boşanmaların sayı artır;

5-ci səbəb - sonsuzluq və ya uşaq sahibi olmaq istəməmək;

6-cı səbəb - kompüter asılılığı - Son onillikdə Avropada ortaya çıxan yeni boşanma səbəbləri arasında so-

Boşanma dünya trendinə çevrilir - ayrılığın 13 əsas səbəbi

Lalə Mehralı: “Qadının hüquq və azadlığı boşanma hüququ ilə ölçülə bilməz”

sioloqlar kompüter asılılığı ilə bağlı şikayətləri və bu səbəbdən partnyoruna heç bir əhəmiyyət verilməməsini qeyd edirlər;

7-ci səbəb - evlilikdən daha çox həzz almaq istəyi - Amerikalıların yeni nəsiləri daha çox həzz ala bilsələr, evliliyin sabitliyini təmin edərlər;

8-ci səbəb - irqi, milli, dini və digər inanclara görə uyğunsuzluq;

9-cu səbəb - maliyyə çətinlikləri;

10-cu səbəb - ailədə fiziki və ya ruhi zorakılıq;

11-ci səbəb - çətin həyat şəraiti;

12-ci səbəb - erkən nikah yaşı və erkən hamiləlik;

13-cü səbəb - qarşılıqlı anlaşmanın olmaması...

Bu barədə qəzetimizə danışan **sosioloq Lalə Mehralı** bildirir ki, bəzən İslam ölkələrində qadın haqlarının tapdığını iddia edirlər: “Deyirlər ki, qadınlara söz haqqı tanınmır, ailədə heç bir hüquqları yoxdur. Lakin həmin ölkə-

lərin daxili mühitini yaxından müşahidə edəndə görürük ki, əslində qadınlar bu cəmiyyətlərdə mühüm yer tutur və onların hüquqlarının qorunması üçün əhəmiyyətli addımlar atılır.

Məsələn, qonşu İrana kənardan baxanda, bəzilərində iddia edir ki, orada qadın hüquqları demək olar ki, mövcud deyil. Bu cür fikirlər boşanma hüququna görə irəli sürülür, deyirlər ki, qadınlar kişilərdən istədikləri vaxt və asan boşana bilmirlər. Qadı-

nın hüquq və azadlığı boşanma hüququ ilə ölçülə bilməz. Əgər azadlığı yalnız boşanmaqla ölçürüksə və bərabərliyi bununla müəyyənləşdiririksə, bu, düşüncə tərzində ciddi çatışmazlıqların olduğuna işarədir”.

L.Mehralı problemə daha geniş aspektdən baxmağı təklif edir: “Hindistan İslam ölkəsi deyil, lakin əhalisinin əhəmiyyətli hissəsi müsəlmandır. Üstəlik, çoxmillətli bir ölkədir. Orada boşanma statistikasını necədir? Cəmi 2 faiz! Hətta bəzən bu rəqəm 2 faizə belə çatmır. Bu fakt göstərir ki, hansı dinə mənsub olmaqdan asılı olmayaraq, məneviyyatı yüksək olan cəmiyyətlərdə ailə dəyərlərinə baxış tamamilə fərqlidir.

Əslində ailə qurmaq nə qədər çətindirsə, onun dağılması da bir o qədər çətin olmalıdır. Lakin bu gün ölkəmizdə ailələr asanlıqla dağılırsa, bu, ciddi təhlükədir. Boşanma statistikaları artıq kritik həddə çatıb və biz yalnız rəsmi boşanmaları görürük. Halbuki vətəndaş nikahında olan cüt-lüklərin ayrılması rəsmi statistikaya düşmür. Bu rəqəmləri də nəzərə alsaq, vəziyyətin daha da qorxulu olduğunu görə bilərik.

Bu səbəbdən istənilən cəmiyyətdə mənevi dəyərlər ön planda dayanmalıdır. Maddi maraqlar üzərində qurulan ailələr bir gün dağılmağa məhkumdur”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Şlaqbaumlu şəhər - bəzi sakinlər öz həyətlərini qapalı hərbi obyektə döndəriblər

Ekspert: “Avtomobilini hər gün saatlarla ödənişli parkinqdə saxlayanlar bunun üçün hər ay ən azı 300 manat xərcləməlidirlər”

Paytaxt Bakı yavaş-yavaş qapalı şəhərə dönmür. O mənada ki, yeni inşa edilən yaşayış kompleksləri 17-18 mərtəbəli binalardan ibarət olur, geniş ərazini əhatə edir və kompleksin rəhbərləri, sakinləri həyərin giriş-çıxışına şlaqbaum qoyur, onu müstəqil bir xarici ölkənin sərhədiymiş kimi qoruyurlar. Nəzarətçilərdən tez-tez “yad adamların girişi qadağandır”, “kənar adamlar burada avtomobil saxlaya bilməzlər” kimi qadağanedici sözlər eşitmək olur.

“Nədən olmaz, bu ərazi Azərbaycana məxsus deyilmi? Bura hərbi obyektidir, yoxsa öz sərhədləri və qanunları olan müstəqil dövlətdir, nədir?” deyər soruşduqda cavab belə olur: “Buranın sakinləri pul verib özlərinə bina tikdiriblər, infrastruktur düzəldiblər”.

Bu məntiqə onda ölkənin qəsəbə və kəndləri də yaşayış məntəqəsinin giriş-çıxışına şlaqbaum qoya, “yad

adamları” içəriyə buraxmaya bilərlər. Çünki bu, onların dədə-baba torpaqlarıdır, yüz illərdir orada yaşayırlar.

Ən pisi odur ki, bu “epidemiya” şəhərin köhnə məhəllə-

lərinə də sirayət edir, artıq onlar da şlaqbaum haqqında fikirləşirlər.

Yeri gəlmişkən, bu ilin yanvar ayında Fövqəladə Hallar Nazirliyi reydlər davam etdiriləcək.

bir neçə həftədə şlaqbaumları sökmüşdü. Bunun yanğın təhlükəsizliyi üçün görülən tədbir olduğu bildirilmişdi. O da bildirilib ki, reydlər davam etdiriləcək.

Yeni binalarda şlaqbaumları adətən mənzil-tikinti kooperativlərinin sahibləri, köhnə binalarda isə sakinlər özləri pul yığaraq quraşdırır.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, həyətlərdə şlaqbaum quraşdırılması məsələsinə heç bir dövlət və yaxud yerli özünüidarəetmə qurumu nəzarət etmir. Şlaqbaum qoymaqla bağlı qanunda qadağa yoxdur.

Qanunla tənzimlənmədiyi üçün sakinlər məsələni müstəqil qaydada həll etməyə çalışırlar.

Onu da qeyd edək ki, Mülki Məcəllənin 225-ci maddəsinə əsasən, çoxmənzilli binaların həyətləri ümumi mülkiyyət sayılır. Bu səbəbdən, belə ərazilərdə hər hansı dəyişiklik, o cümlədən şlaqbaum quraşdırılması, bütün mülkiyyətçilərin razılığı və ya onların böyük əksəriyyətinin qərarı ilə həyata keçirilməlidir.

Mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışan əmlak məsələləri üzrə ekspert El-nur Azadovun sözlərinə görə, problem təkcə çoxmərtəbəli binalara aid deyil: “Şəhərin mərkəzində demək olar ki, bütün həyətlərdə şlaqbaum qoyulub. Parkinqlər

ödənişli olduğu üçün, qiymətlər də 0,70 AZN-dən 1 AZN-ə qədər dəyişdiyinə görə istənilən vətəndaş qənaət etməyə çalışır. Xüsusilə iş yerinə yaxın ərazidə maşın saxlamağa çalışanlar bu məsələdən şikayət edirlər. Avtomobilini hər gün saatlarla ödənişli parkinqdə saxlayanlar bunun üçün hər ay ən azı 300 manat xərcləməlidirlər. Qənaət etmək üçün yaşayış binalarının həyətlərinə üz tutan sürücülər bu dəfə də sakinlərin narazılığı ilə qarşılaşırlar. Sakinlər haqlı olaraq öz avtomobilləri üçün yer qalmadığını əsas gətirərək son zamanlar həyətlərin girişinə şlaqbaum qoydururlar. Bina və onun həyətidə olan digər hissələr ümumi əmlak daxildir. Həyətdə sakinlərə məxsusdur. Kooperativ tikililərdə bütün hüquqlar bərabərdir, birbaşa qanunla tənzimlənir. Yeni bu kimi məhdudiyyətlərə icazə verilir. Köhnə yaşayış binalarında da həyətdə sakinlərin qismən mülkiyyəti hesab olunur. Odur ki, həyətdən istifadə səlahiyyəti ilk növbədə onlara aiddir. Bu baxımdan məhdudiyyət qoyulması qanun və qaydalara uyğundur”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

ÜSAVAT

Son səhifə

N 52 (8662) 20 mart 2025

İspaniyada ata boşandığına görə övladlarını zəhərləyib

İspaniyanın Almeriya şəhəri-nin sakini boşandıqdan sonra övladlarından ayrılmaqla bərisə bilməyib və qızlarına zəhər verib. Qeyd olunub ki, ata boşandıqdan sonra qızları ilə vaxt keçirib, ilk və dörd yaşlı qızlarını həftə sonu özü ilə aparıb. Bir gün sonra isə o, uşaqları analarına qaytarmayıb və 23 yaşlı qadın polisə müraciət edib. Polis əməkdaşları həmin şəxsi vanna otağında tapıblar. Müstəntiqlər onun əvvəlcə uşaqlara zəhər verib öldürdüyünü, sonra isə naməlum maddə qəbul etdiyini təxmin ediblər. Onların həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Baş bu səbəbdən çox tərləyir

Lazım olan vitamin və minerallara malik olmayan bədəndə disfunktsiya baş verir və bunun nəticəsində bir çox fəsadlara rast gəlinir. D vitamini də məhz bu vitaminlərdən biridir. Bu vitamin bədəndəki kalsium və fosfat səviyyələrini tənzimləmək üçün lazım olan önəmli vitamin hesab olunur. Həmçinin dişlərin sağlamlığı, sümüklerin və əzələlərin qorunmasına kömək edən bu vitaminin bədəndə əksikliyi zamanı bir çox problemlər baş qaldırır. Hətta bu vitaminin ciddi çatışmazlığı nəticədə uşaqlarda deformasiyaya və yetkinlərdə osteomalasiya kimi tanınan ağrılı sümük vəziyyətinə səbəb ola bilər.

Milli.Az medicina.az-a istinadən xəbər verir ki, həkim-terapevt İrina Andreva D vitamini çatışmazlığının simptomları haqqında danışdı.

O bildirib ki, baş nahiyyəsinin tərləməsi orqanizminin daha çox D vitamininə ehtiyacı olmasına işarədir. Sinir-əzələ qıcıqlanması və ter vəzilərinin həddindən artıq tərif etməsi səbəbindən tərləmə də D vitamini çatışmazlığının ümumi erkən simptomu kimi təsvir olunur.

D vitamini çatışmazlığının digər ümumi əlamətlərinə aşağıdakılar daxildir:

• Zəif əzələlər
• Çəki artımı
• Yorgunluq
• Zəif sümük və oynaq-lar.

Əlavə olaraq o qeyd edib ki, xüsusilə 50 yaşdan sonra insanlar ən az iki həyatı vitamin çatışmazlığı ilə üzləşirlər. Məhz bu səbəbdən bədən vitamin tələbatını öyrənməli və bu məsələyə daha həssas yanaşılmalıdır.

Çin hava taksilərinin satışına başlayıb

Çinin "Ehang" şirkəti hava taksilərinin satışına başlayıb. Taksinin "Taobao" marketpleysində qiyməti 2,39 milyon yuan təşkil edir ki, bu da hazırkı məzənə ilə təxminən 330 min dollara bərabərdir. Şaquli uçuş və eniş modeli olan hava taksisi iki sərnəşin üçün nəzərdə tutulub. Pilotsuz avtomobil idarəetmə mərkəzi ilə əlaqədə olacaq ki, bu da fəvqəladə vəziyyət halında müdaxilə edilməsinə imkan verəcək.

Hava taksisinin kreyser nacaq sərf edən hava, dəniz sürəti (bir kilometrə ən az ya- və ya çay gəmisi, avtomobil

və ya digər nəqliyyat vasitəsinin sürəti; bu sürət sabit yənacaq üçün maksimum məsafə qət etməyə imkan verir - red.) saatda 100 kilometrdir. Maksimal faydalı yük əmsali 220 kiloqram, maksimum hündürlük üç kilometr, uçuş məsafəsi 35 kilometr, davamlılıq müddəti isə 20 dəqiqədən bir qədər çoxdur.

Ürək-damar xəstəliklərindən qorunmaq üçün menyu

Ürək-damar sağlamlığının qorunması uzun və sağlam ömür sürməyin bir nömrəli şortidir. Kardioloq Mərd Palabıyık ürək-damar xəstəliklərinin təsirlərini azaltmaq və həyat keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq üçün bir günlük nümunəvi qidalanma rejimini izah edib.

Həkimin bir günlük qida menyusunu təqdim edirik:

Səhər yeməyi: çay, 1-2 dilim az yağlı pendir, 2-3 ədəd az duzlu zeytun, 1 çay qaşığı mürəbbə və ya bal, salat (pomidor, xiyar, rukkola, zeytun yağından ibarət), 1 dilim çovdar çörəyi.

Qəlyanaltı: 1 porsiya mövsümi meyvə.

Nahar: quru lobya yeməyi və ya yağsız ət (toyuq, balıq, qaynadılmış ət (60-90 q), makaron və ya bulqur plovu (1 porsiya), salat (yağsız).

Qəlyanaltı: bir ovuc çərəz.

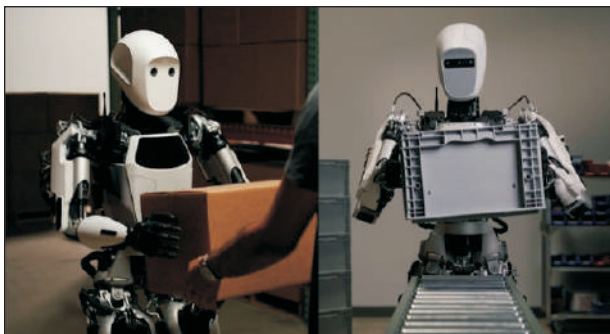
Şam yeməyi: şorba, ət və tərəvəz yeməyi, 1 kasa qatıq, salat, 1 dilim çovdar çörəyi.

Qəlyanaltılar: meyvə, 1 stəkan az yağlı süd.

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər bir insan orta hesabla 290 min dəfə gülür.
- * Hər bir insan ömrü boyunca 25 il yatır.
- * Marafon qaçışı yarışlarında zəncilərin daha çox uğur qazanmasının səbəbi ayaqlarında ağ dərililərdən fərqli olaraq 2 ədəd artıq vətərin olmasıdır.
- * Hər bir insan ömrü boyunca təxminən 2 milyon dəfə biri-birinə söz verir.
- * İşləyən insanlar təqribən 5 ilini oturmaqla keçirirlər.
- * Hər bir insan yemək bişirmək üçün 2.5 ilini, yemək üçün isə 3,5 ilini sərf edir.
- * Qadınlar 17 ilini yalnız artıq çəkiddən xilas olmaq üçün xərcləyirlər.
- * Qadınlar 8 ilini alış-verişə, 1,5 ilini isə qadın salonunda keçirir.
- * İnsan 1 ilini ev təmizliyinə sərf edir.
- * İnsan ömrünün 10 ilini işləməklə keçirir. (20-65 yaş arası həftədə 40 saat işləyənlər)
- * İnsan ömrünün 90 faizini qapalı mühitdə keçirir.
- * İnsan ömrü boyunca 9 il televiziya seyr edir. 2 il isə sadəcə reklamları izləyir.
- * Hər bir insan ildə 2 min yuxu görür.
- * Hər bir insan təxminən 4,5 il avtomobil idarə edir və bu insanlar ilin 3 ayını yollarada keçirir.
- * Parisin küçələrini bəzəyən şabalıd ağacları Fransaya Türkiyədən gətirilmişdir.
- * İnsan 1,5 ilini hamamda keçirir.
- * "Bugatti Veyron" avtomobili ən yüksək (420 km) sürətlə gədirsə, 13 dəqiqədən sonra təkərləri əriyər. Ancaq bu demək olar ki, mümkün deyil. Çünki 8 dəqiqə sonra benzini bitir.
- * Eskimoslarda ailəsindən məmnun olmayan uşaq istədiyi başqa bir ailəylə birlikdə yaşaya bilər.

"Mercedes-Benz"-in zavodunda insanabənzər robot fəaliyyətə başlayıb

"Mercedes-Benz"-in zavodunda "Apollon" adı verilən insanabənzər robot fəaliyyətə başlayıb. Robot Birləşmiş Ştatların "Apptronik" şirkəti tərəfindən hazırlanıb. Boyu 170 santimetr, çəkisi 73 kiloqram olan "Apollon" robot 25 kiloqram yük qaldırmağa qadirdir.

Robotun fabrikdəki vəzifələri - komponentlərin keyfiyyətini yoxlamaq və onları yığım hissəsinə daşımaqdır. İnsanabənzər robotlara fiziki işlər, təkrarlanan gündəlik işlər həvalə ediləcək.

Rusiyada həkimlər uşağın bədənindən qəlsəmə çıxarıblar

Rusiyada həkimlər nadir patologiyası olan azyaşlı xəstəni əməliyyat ediblər. Dörd yaşlı uşağın boynunda qəlsəmə olub. Bu barədə tibb müəssisəsinin mətbuat xidməti məlumat yayıb. Həkimlərin fikrincə, belə bir anadangəlmə patologiya yalnız cərrahi yolla aradan qaldırıla bilər. Lazımi müayinələrdən sonra xəstə əməliyyat olunub. Bir neçə saat davam edən əməliyyat uğurla başa çatıb.

"Törəmə açılarda tağılı sümük strukturu aşkar edilib. Bu, çox nadir rast gəlinən anomaliyadır", - deyər xəstəxananın uşaq cərrahiyyəsinin rəhbəri Viktoriya Jironkina bildirib. Müdaxilədən sonra uşaq özünü yaxşı hiss edib və artıq evə buraxılıb.

Türkiyə insansız sualtı qayıqlar hazırlamağı planlaşdırır

"Biz bu yay İraqa sərhədin təhlükəsizliyini tam təmin edəcəyik. Suriyada yarımçıq qalan işimizi tamamlayacağıq". Bu fikirləri Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan əsgərlərlə iftər yeməyində bildirib. Onun sözlərinə görə, terror təşkilatlarına qarşı mübarizə davamlı şəkildə aparılacaq.

"Biz ölmək, yox olmaq ərəfəsində olan bu müqaviləli qatil dəstələrinin yenidən çiçəklənməsinə və millətin başına bəla olmasına imkan verməyəcəyik", - deyər o bildirib. Ərdoğan əlavə edib ki, Türkiyə son illər müdafiə sənayesi sahəsində böyük uğurlar əldə edib. "Hazırda hədəf insansız sualtı qayıqlar hazırlamaqdır", - deyər Ərdoğan vurğulayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500